

PARTICIPEREN DOE JE ZO...

Oranjewoud
Member of Antea Group

**GEMEENTE
VLISSINGEN**

COLOFON

Samenstelling:

Dominique Boelen
Manager Afdeling Beheer Leefomgeving
Gemeente Vlissingen

Mariët Kaptein

Proces- en projectadviseur en projectleider 'Proeftuin'
Gemeente Vlissingen

Marc de Jong

Senior Adviseur
Advies- en Ingenieursbureau Oranjewoud

Uitgave:

Februari 2011

Fotografie:

Ruben Oreeel: foto op pagina 4, 77, 78 en binnenzijde omslag

Aart Bos: foto op achterzijde, pagina 14

Pieter van Horssen: foto op voorzijde, pagina 6, 21, 25

Voor het realiseren van dit boekje met goede voorbeelden hebben de samenstellers gebruik gemaakt van publicaties, het internet en interviews. Het is desondanks mogelijk dat door veranderde omstandigheden een participatievoorbeeld niet meer of in gewijzigde vorm plaatsvindt. Ook kunnen de contactpersonen bij de genoemde organisaties gewijzigd zijn.

Inhoud

Voorwoord	2
Inleiding	5
Participatie in de praktijk	11
Participatiegroep Wijkbewoners	15
Vlissingen project zwerfafval	19
Adoptieafvalbakken	26
Deventer Schoon Familie	31
Buurtactief Cheque	35
Adoptiewijk FC Twente	38
Lets	42
Plantjesmarkt Vogelbuurt	44
Gouden Buurpas	46
Opzoomeren	50
Schoffelcontracten	54
Buurtaandeelhouderschap	58
Binnentuin Utrecht Overvecht	61
PakAan!	63
Participatiegroep Kinderen	65
Proper Jetje	67
Buurtrangers	70
Prikacties	73
Prullenbakkenwedstrijd	75
Participatiegroep Jongeren	77
Pimp My Block	79
Clean It!	82
Zakgeldbaantje	85

Voorwoord

Samen betekenis geven aan betrokkenheid

Zou het niet mooi zijn als bewoners de verantwoordelijkheid nemen voor het wel en wee in hun eigen woonomgeving? Dat ze hun eigen straat schoonhouden, zuinig zijn op hun omgeving en trots anderen van hun eigen fraaie goedverzorgde voortuin willen laten genieten. Als gemeente wil je eigenlijk niets liever, maar het is niet altijd even eenvoudig om mensen bij hun omgeving te betrekken om samen te werken in hun wijk.

Bewoners kunnen op meerdere manieren participeren en samenwerken met de gemeente of een corporatie. In de praktijk is het vaak lastig de grens aan te geven hoever een bewoner kan gaan in dat participatieproces. Het informeren van bewoners wordt al gezien als een lichte vorm van participatie. Wij willen echter het liefst dat bewoners ook zelf aan de slag gaan. Dit zou zich ideaal gezien zo moeten ontwikkelen dat uiteindelijk de gemeente c.q. corporatie participeert in de plannen van bewoners en bijdragen in het verbeteren van de leefbaarheid. Wij faciliteren dan als gemeente wanneer ze zelf aan de slag gaan in de openbare ruimte. Zo wordt participatie een middel om de leefbaarheid van een straat, buurt of wijk te verbeteren.

Een Vlissingse voorbeeld van Samen werken in de wijk

Bewoners kunnen zelf actief bijdragen aan de leefbaarheid. Naast het schoon, heel en veilig houden van de eigen buurt en wijk, of het meewerken aan de georganiseerde 'tornadoacties: (opruimen en groenacties), vaak samen met de woningbouwcorporaties, is er meer mogelijk. Bewoners kunnen zelf verbeteringen voorstellen of het initiatief nemen om samen met de gemeentelijke organisatie tot concrete plannen te komen en deze zo mogelijk in gemeenschappelijk overleg uit te voeren. Voorbeeld daarvan is het project om op diverse manieren te komen tot verwijderen van zwerfafval. Ook zijn er als pilot een aantal gebruikersovereenkomsten gesloten met inwoners, waarin wordt afgesproken wie wat doet in een buurt.

Naast het ServiceTeam en de Servicebus van de afdeling Beheer Leefomgeving, zijn er wijkcoördinatoren om samen te zorgen dat gesignaleerde problemen in een wijk of buurt goed worden opgepakt. Voor elke wijk of dorp is er een vast aanspreekpunt voor die vragen die in de beleving van betrokkenen niet goed

genoeg of tijdig worden opgelost. Ook voor zaken die wat meer overleg vragen en waarbij de woningcorporatie(s), de politie (wijkagenten) en andere instanties betrokken zijn of een rol spelen is de wijkcoördinator het aanspreekpunt. Samen kom je tot de beste aanpak om zaken te verbeteren. Voldoende samenwerking tussen bewoners, instellingen en de gemeente is erg belangrijk. Maar de gemeente stimuleert dat de bewoner zelf de hoofdrol speelt en zelf ook actie neemt. De gemeente ondersteunt daarbij.

Elke doelgroep een andere aanpak

Dé burger kun je niet over één kam scheren. Bewoners van Rotterdam zijn maar wat druk met het 'Opzoomeren' van hun gemeente, terwijl de bewoners van andere gemeenten er niet aan moeten denken dat zij samen de bloemetjes buiten gaan zetten.

En kinderen hebben weer andere wensen dan volwassenen. Maar wanneer ze een paar jaar ouder zijn en aan het puberen, dan is het weer een ander participatieverhaal. De gemeente zal dan ook meer actief moeten zijn met het ontwikkelen van doelgroepgerichte acties en moeten 'schakelen' in de wijze van uitvoering van het beheer van de leefomgeving. Dat vraagt ook veel van de eigen medewerkers.

Menukaart

Omdat mensen verschillende participatiewensen hebben en verschillende dingen leuk vinden om te doen en om daarvoor iets terug te krijgen van de gemeente, wordt in Vlissingen een menukaart ontwikkeld. De bedoeling van deze menukaart is dat een groot aantal activiteiten die inwoners kunnen bijdragen in het beheer van de openbare ruimte, beschreven worden. En als toegevoegde waarde willen wij een 'model' ontwikkelen om de tegenprestaties van en door de gemeente direct te kunnen doorrekenen. Dit alles met het doel dat mensen kunnen kiezen en dat de waarde van de verrichte werkzaamheden in een vooraf vastgestelde verhouding staat met de tegenprestatie van de gemeente.

Is participatie ook iets voor in uw gemeente?

Wilt u de bewoners meer betrekken bij het uitvoeren van uw plannen, durft u bewoners verantwoordelijkheid te geven voor hun eigen omgeving, dan geeft deze samengestelde uitgave u interessante handreikingen!

Na lezing van dit 'goede praktijkvoorbeelden boek' zijn wij nieuwsgierig naar uw reactie. Heeft u nog interessante participatievoorbeelden die als basis kunnen dienen voor verdere ontwikkeling van de menukaart, dan ontvangen wij die ook graag. U kunt contact opnemen met afdeling Beheer Leefomgeving van Vlissingen, via tel 0118-487500 of e-mail admin-bl@vlissingen.nl o.v.v. 'proeftuin'.

Gemeente Vlissingen
Dominique G.P. Boelen
Manager afdeling Beheer Leefomgeving

In Vlissingen wordt veel aandacht geschonken aan het zwerfvuil probleem. In dit kader zijn er veel acties gestart en is subsidie aangevraagd bij Agentschap NL (voorheen Senter-Novem) Het startte met onder andere een 'Kauwgomsteek' actie in de binnenstad. Gezamenlijk hebben leden van Stichting Vlissingen Promotie, de Vereniging Winkelcentrum Vlissingen, college- en raadsleden van de gemeente Vlissingen de handen uit de mouwen gestoken om het stadscentrum te ontdoen van kauwgom, graffiti, etc. Daarna zijn er 'tornadoacties' gehouden in de stad, de wijken en buurten en wordt met burgerschoupgroepen actief en kritisch gekeken waar in de stad het er goed uit ziet. Voor het project 'zwerfvuil' is ook intensief samengewerkt met gemeentelijke handhavers.

"De actie was een groot succes en vormde het begin van nog veel meer acties. Naast het plaatsen van voldoende vuilnisbakken, aandacht voor bewustwording bij inwoners en medewerkers van de gemeentelijke dienst, wordt er daadwerkelijk zwerfvuil opgeruimd. Een vervolg op deze start zijn onder andere grote schoonmaakacties in de buurt Bossenburgh. Het succes van de acties komt doordat veel partijen samen werken. Niet alleen de gemeente, maar ook de bewoners, de woningbouwvereniging, scholen, welzijnsmedewerkers etc. En een schone omgeving blijft langer schoon. De gemeente Vlissingen vindt een schone, hele en veilige leefomgeving erg belangrijk," aldus wethouder Rob van Dooren.

R.F.J.W.M. van Dooren,
wethouder Vlissingen.

Inleiding

Participeren doe je zo ...

In veel wijken zijn woningcorporaties, gemeenten en maatschappelijke instellingen bezig met het leefbaarheids- en veiligheidsgevoel van de buurt- en wijkbewoners. Het idee is om bewoners te stimuleren zelf aan de slag te gaan, de handen uit de mouwen te steken. Uit voorbeelden die in deze uitgave beschreven zijn, blijkt dat het leefbaarheidgevoel aangewakkerd kan worden door bewoners meer te betrekken bij hun omgeving om gezamenlijk de leefbaarheid in de straat, buurt of wijk te verbeteren.

De Nationale Ombudsman noemt tien spelregels voor participatie

- 1. gemeente motiveert of en hoe burgers betrokken worden*
- 2. participatie is vast onderdeel van het besluitvormingsproces*
- 3. afzien van participatie bij hoge uitzondering en gemotiveerd*
- 4. rol van burger wordt vooraf bepaald*
- 5. inspraakvorm is vooraf geformuleerd*
- 6. in woord en daad heeft gemeente een constructieve houding*
- 7. inbreng burgers wordt zichtbaar gemaakt in besluitvorming*
- 8. alle burgers doen mee en dus ook de zwijgende meerderheid wordt betrokken*
- 9. burgers krijgen op tijd informatie*
- 10. altijd gemotiveerde informatie naar burger*

Om de samenwerking met inwoners vorm te geven is het 'proeftuinproject' gestart. Het project wordt financieel mede mogelijk gemaakt door een subsidie van Agentschap NL (Voorheen Senter-Novem). Door te focussen op burgerparticipatie wordt gewerkt aan het verbeteren van de leefbaarheid en het vergroten van de sociale cohesie in bepaalde wijken of buurten.

Leidend motief in het laten participeren van inwoners in hun eigen leefomgeving is het feit dat mensen zorgvuldiger omgaan met een omgeving waar zij zich 'eigenaar' van voelen. Het gevoel eigenaar te zijn van je omgeving wordt vergroot als je zelf bezig bent met en in die omgeving.

Inspiratie opdoen en ideeën delen

Voor u ligt een bundeling van ongeveer twintig voorbeelden. Wij hebben onderzoek gedaan naar voorbeelden uit de praktijk van de participerende burger. De vraag die wij onszelf stelden was: "Hoe kan de burger op een effectieve manier betrokken worden bij het gebruik van de openbare ruimte?" Daar gaat dit boek over.

De laatste jaren is steeds meer aandacht gekomen voor de rol die de bewoner speelt in het creëren van leefbaarheidgevoel. De gemeente Vlissingen zet zich specifiek in om een schone, hele en veilige stad te zijn. Tot nu toe 'bedienden' wij de burger. Dit willen wij actief veranderen door burgers zelf

Speeltoestel schoolplein aan de Grote Markt.

meer verantwoordelijkheid te laten nemen voor hun eigen omgeving en op die manier het trotse straatgevoel over te dragen op onze bewoners en vele bezoekers. De doelstelling is dat bewoners zelf aan de slag gaan in de openbare ruimte, waarbij de gemeente Vlissingen die inzet ook wil compenseren. Aan de inwoners wordt de mogelijkheid geboden om te kiezen uit de (nog) te ontwikkelen menukaart. Dit kan zijn een extra speeltoestel, andere beplanting, een bankje etc. De inspanning wordt afgezet tegenover de keuze. Voor een speelplek met toestellen wordt een andere overeenkomst aangegaan dan voor het plaatsen van een extra bankje. Het te ontwikkelen model, dat uitgaat van het kapitaliseren van wederzijdse diensten en goederen, geeft de mogelijkheid om binnen de beschikbare budgetten verantwoord hierop te kunnen inspelen. Hierdoor kunnen er daadwerkelijk win-winsituaties ontstaan.

Oranjewoud: Een vernieuwde blik op de openbare ruimte!

De openbare ruimte is van essentieel belang in ons dagelijks leven. Het vormt onze leefomgeving en het biedt ons plekken om andere mensen te ontmoeten. Iedereen heeft er belang bij dat deze plekken prettig en veilig aanvoelen. Als burger zijnde, maar ook als expert. In onze visie op leefbaarheid staan de plek en de gebruiker centraal. Een praktische visie die heel concreet aangeeft waarom we een bepaalde locatie als plezierig, leefbaar en aantrekkelijk ervaren. Een visie die daarmee ook heel concrete aanknopingspunten biedt om minder gewaardeerde plekken snel en effectief te verbeteren of op te waarderen. Vanzelfsprekend vanuit actieve betrokkenheid van de gebruikers, bewoners of bedrijven. Daarnaast samen met andere actoren zoals gemeenten en woningbouwcorporaties ofwel met professionals vanuit inrichting, ontwerp of beheer. Onze visie is gebaseerd op onze jarenlange kennis van en ervaring met de openbare ruimte en wordt onderbouwd door de theorie vanuit omgevingspsychologie, gedragswetenschappers, inrichting en beheer. Daarmee wordt een brug geslagen tussen leefbaarheid en participatie.

Om bewoners te laten participeren in plannen en projecten voor de openbare ruimte hebben wij gekeken naar voorbeelden bij andere gemeenten. In combinatie met en op basis van eigen bevindingen willen we dit verder ontwikkelen. We hebben gesproken met diverse trekkers en initiatiefnemers van verschillende participatieprojecten, filmmateriaal bekeken en interviews met burgers gelezen. Daarnaast geeft het bureau 'Oranjewoud' adviezen over gedragsbeïnvloeding in de openbare ruimte. Zij ontwikkelden samen met een gedragspsycholoog een visie en een aanpak.

Het gaat ons erom hoe we in deze participatietrajecten zo kunnen beïnvloeden dat mensen weer een beter gevoel krijgen en verantwoordelijkheid (willen) nemen over de uitstraling in hun wijk, buurt of straat. Wij proberen gedrag van mensen in de openbare ruimte te begrijpen. De verschillende doelgroepen hebben verschillende wensen. Dat maakt samenwerken complexer. Het begrijpen van de verschillende doelgroepen maakt dat we er beter op kunnen inspelen.

Oranjewoud: Participatie – gebruikers betrekken

Participatie staat in veel bestuurlijke programma's als speerpunt op de agenda of op de lijst van prioriteiten.

Het betrekken van burgers is gewenst om de kwaliteit van de openbare ruimte te verbeteren. Daarnaast is het nodig, aangezien de burgers steeds mondiger worden. De inspraakmogelijkheden die burgers hebben zijn hierin mee gegroeid. Voor bestuurders en ambtenaren is het van belang om heldere keuzes te maken over burgerinspraak en daarmee hun betrokkenheid in planvorming en planproces. Ook is het van belang om betrokkenen voortdurend en volledig te informeren tijdens het proces.

Burgerparticipatie is meer dan het organiseren van inspraakavonden. Het is maatwerk, waarbij gezocht moet worden naar de juiste balans tussen inhoud, proces en relatie. Aanhakend op de 'tien spelregels' van de doelstellingen omtrent participatie van groot belang. Bij elke doelstelling past een andere vorm van participatie. De vormen zijn te vertalen naar verschillende niveaus op de participatieladder. Bepaal dus allereerst op welk niveau van inspraak je burgers wilt betrekken.

Een zwakke plek van participatie is dat een strategie niet goed aansluit en dus niet naar wens uitpakt. Inzetten op de volgende randvoorwaarden is van belang:

- structurele publiek-private samenwerking met voldoende partners
- programmatische aanpak
- langetermijnplanning en budget
- brede media- en middelenmix
- de juiste plaats en tijd
- simpele en consistente boodschap

Om burgers te prikkelen en betrokkenheid en draagvlak te creëren verwijzen wij tenslotte graag naar de zes principes van verleiding van Robert Cialdini. Deze zijn:

- wederkerigheid: als je eerst iets weg geeft of iets voor mensen doet, is de kans groot dat ze daarna een verzoek van jouw kant zullen opvolgen
- commitment en consistentie: als mensen eenmaal ja hebben gezegd op een klein verzoek, dan is de kans groot dat ze ook ja zeggen op een groter verzoek
- sociale bewijskracht: als mensen moeten beslissen hoe ze in een situatie worden geacht te denken of te handelen, kijken ze naar wat andere mensen in die situatie doen (en kopiëren dat gedrag)
- sympathie: mensen zeggen het liefst ja tegen personen die ze kennen en/ of aardig vinden
- autoriteit: de meeste mensen zijn geprogrammeerd om te doen wat mensen (of bedrijven) met autoriteit van ze vragen
- schaarste: mensen hechten meer waarde aan zaken die moeilijker verkrijgbaar zijn.

Wij hebben elk voorbeeld goed ontleed, om te achterhalen waarom een aanpak wel of niet werkt. In sommige gevallen zit het succes in het enthousiasme van de trekkers en de manier waarop zij draagvlak hebben gevonden en energie blijven stoppen in een project. In andere gevallen is het succes te verklaren aan de hand

Burgerschouw Vlissingen.

van psychologische weetjes, die zijn ingebracht door onze externe adviseur. Participatie is een vorm van gedrag. Wij zullen u niet vermoeien met theorieën over het gedrag van mensen, maar willen hiermee aangeven dat dit het theoretische kader is van waaruit wij de praktijkvoorbeelden hebben bekeken om te zoeken naar succesformules wanneer de gemeente samen met bewoners aan de slag gaat.

Oranjewoud : Benadering van klein beginnen, 10 x 10

De optimale leefomgeving zien wij als een omgeving waarin openbare plekken met elkaar zijn verbonden en dus niet als eilandjes van elkaar geïsoleerd zijn. Niet alleen de plekken dienen dan aantrekkelijk te zijn, ook de straten en corridors ernaartoe moeten lonken.

Wij bouwen hierbij voort op de zienswijze van PPS die de 'kracht van 10 x 10' toepast: elke stad, dorp, wijk, buurt heeft ten minste tien plekken nodig om naartoe te gaan en om er te verblijven. En als we daar zijn, moeten er tien dingen zijn die je daar kunt doen, zodat het aantrekkelijk genoeg is om er tijd door te brengen. De tien plekken staan met elkaar in verbinding door stratencorridors.

PPS geeft met de kracht van 10 x 10 aan dat bij het maken van plannen je moet beginnen met focussen op kleine schaal. Ofwel start met het uitvoeren van acties die snel kunnen en die relatief weinig (tijd) kosten (de zogenaamde 'quick-wins'). Door je te richten op kleine schaal ofwel één plek, kan je een plan vervolgens breder trekken en werk je vanzelf toe naar een masterplan. Door klein te beginnen houd je burgers en andere belanghebbenden tevens geprikkeld, want zij zien namelijk snel het resultaat.

In Vlissingen kiezen wij op basis van deze goede voorbeelden niet voor het opzetten van grote initiatieven voor het bevorderen van de leefbaarheid gerelateerd aan het gebruik van de openbare ruimte. Deze trajecten kosten veel inspanning en mensen herkennen hun eigen voordeel hier niet in. Of een project waar mensen zoveel voor moeten regelen dat ze de moeite niet meer nemen, omdat het voordeel niet meer opweegt tegen de inspanningen.

Directeur Project for Public Space (PPS) Fred Kent:

"Middels modellen en diagrammen hebben wij leren begrijpen waarom sommige openbare ruimtes functioneren en andere tekortschieten. Door oog te hebben voor de gebruikersvormen en het benadrukken van de plaatselijke kwaliteit, hebben wij op veel plekken openbare ruimtes laten uitgroeien tot vitale ontmoetingsplekken: mensvriendelijke omgevingen die het algemeen belang dienen en dus zijn geïntegreerd in de structuur van de gemeenschap."

Vlissingen maakt menukaarten

De tweede fase van het proeftuinproject is de opstelling van zogenoemde menukaarten. De kaarten kun je zien als een keuzemenu voor bewoners. 'Ik doe wat, ik krijg wat.' Bewoners kunnen in een oogopslag zien wat meewerken in hun woonomgeving zou kunnen opleveren. Door het bijhouden van een rozenperk, wordt bijvoorbeeld door de gemeente gefaciliteerd in het organiseren van een buurtfeest. Of andersom: wanneer buurtbewoners een verzoek doen voor bijvoorbeeld extra speeltoestellen, is aangegeven wat wij als gemeente daarvoor als tegenprestatie terug verwachten. Deze tegenprestaties kunnen variëren van het jaarlijks onderhouden van een bankje tot het bijhouden van een groenstrook. Er wordt een methodiek ontwikkeld waarmee op een verantwoorde en efficiënte wijze hieraan invulling kan worden gegeven.

Vlissingse watergang

Hierbij moet de uitwerking leiden tot een win-win-situatie. In Vlissingen zijn in 2010 een aantal pilot-samenwerkingsovereenkomsten met inwoners op deze manier gerealiseerd. Als vervolg op dit boekje wordt een overzicht gemaakt van de pilot-menukaarten en de voorbeelden en ervaringen ermee. Dit willen we in 2011 uitgeven.

Participatie in de praktijk

Beeld een wijk of straat in waar het netjes en schoon is, waar mensen bloemetjes hebben buitengezet, kerstbomen op het pleintje zetten en u aanspreken als u daar als bezoeker komt.

Dit doen de bewoners omdat zij zich thuis voelen in hun deels ook zelfgemaakte en verfraaide buurt of wijk. Dit is wat Vlissingen hoopt te bereiken met het inzetten van menukaarten voor participatie van bewoners in de openbare ruimte.

Gedrag en omgeving

Ook heeft de gemeente samen met Oranjewoud gekeken naar de gedragsaspecten in de openbare ruimte en de invloed op die omgeving. Als beleidsmedewerker, beheerder, wijkmanager, etc, hebben wij in ons dagelijks werkveld te maken met verschijnselen van ongewenst gebruik, zoals vandalisme en vervuiling. Ook als burger kunnen wij ons ergeren aan gedrag van anderen. Het gebruik (en dus gedrag), de inrichting en het beheer zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Een overzichtelijke plek (inrichting) of een verzorgde, fraaie plek (beheer) zal eerder aanleiding geven om gewenst gedrag te vertonen. Andersom geredeneerd: onoverzichtelijke plekken, verval en vervuiling leidt tot meer verloedering en ongewenst gedrag. Het betreft een vicieuze cirkel. Hier is goed aan te sluiten op de Amerikaanse Broken-windows theorie die al stamt uit de jaren tachtig (James Q. Wilson en George L. Kelling). De essentie van deze theorie is dat sporen van verloedering, leiden tot verdere verloedering en een wanordelijke omgeving aanzet tot wangedrag.

Een theoretische onderbouwing en bewijs van de Broken-windows theorie komt van Nederlandse bodem. Gedragswetenschapper Kees Keizer heeft meerdere experimenten uitgevoerd om theorie te testen op praktijk. In de experimenten werd een nette én een wanordelijke situatie gecreëerd en werden toevallige voorbijgangers verleid tot een bepaalde actie. De vraag was telkens: wat doen ze? Doen mensen wat moreel en volgens de algemeen aanvaarde normen en waarden juist is, of niet?

Uit een proef in een Groningse steeg blijkt dat mensen zich meer normoverschrijdend gedragen in een rommelige dan in een nette omgeving. Bovendien zijn mensen minder geneigd zich

Proef in een steegje van Groningen

De ingrediënten voor de proef waren een verzameling flyers met elastiekjes en een spuitbus. De flyers werden aan fietsen bevestigd, die geparkeerd stonden in een steegje in het centrum van Groningen. Vervolgens werd er – onopvallend – gepost. Genoteerd werd hoeveel mensen de flyer op de grond gooien, stiekem aan het stuur van een andere fiets hingen of die gewoon netjes meenamen. In het tweede deel van de test ging Kees Keizer met de spuitbus aan de slag en voorzag de muren in de steeg van graffiti. Daarna was het eveneens wachten totdat de eigenaren van de geparkeerde fietsen terugkwamen en werd wederom genoteerd wat ze met de flyers deden. Opvallend: in de schone steeg ontdeed een derde van de fietseigenaren zich van de hinderlijke flyer door die op de grond te gooien of om andermans eigendom te hangen, tegen maar liefst 69 procent in de bespotten steeg.

aan normen en regels te houden in een omgeving waar anderen al regels hebben overtreden. Wij passen onze norm aan op onze omgeving en soms betekent dit dat gedrag wordt gekopieerd.

Concreet vertaald naar bijvoorbeeld het zwerfafval, dit is het project dat de gemeente Vlissingen actief heeft uitgevoerd, betekent dit het volgende: op een anonieme of onoverzichtelijke plek waar de sociale controle laag is, zijn mensen sneller geneigd een propje weg te gooien. Hetzelfde geldt voor een onverzorgde, rommelige plek waar al zwerfafval ligt en hetzelfde geldt indien andere gebruikers ook propjes op de grond gooien. Hierop is in het project ook geparticipeerd.

Vuil trekt vuil aan!

Samengevat is de omgeving en uitstraling en het gedrag van andere gebruikers bepalend voor hoe een plek wordt gebruikt. Gelet op de relatie omgeving en gedrag wil Kees Keizer met zijn onderzoek niet stellen dat door het continue schoonhouden van een omgeving en het direct weghalen van graffiti gebruikers zich als vanzelf aan de gewenste normen en regels houden. Er is daarmee veel te bereiken, maar in de praktijk kunnen wij niet alle pro-

blemen oplossen door de omgeving aan te passen. Er is ook behoefte aan gedragsverandering.

Oranjewoud: Grip op gedrag

Wat is de sleutel tot succes als het gaat om gedragsverandering? Om deze vraag te beantwoorden is het van belang dat wij gedrag weten te verklaren.

Belangrijk om te weten is dat:

... van ons dagelijks gedrag 95% onbewust plaatsvindt, dus gedrag waar wij niet over nadenken voordat wij handelen.

... mensen in veel gevallen irrationeel handelen, waardoor gedrag vaak goed te voorspellen is.

... we het belangrijk vinden om aan de sociale moraal te voldoen (zie het als 'erbij willen horen').

... ervaringen en emoties uit het verleden bepalen of prikkels positieve of negatieve invloed hebben.

Om gedrag te beïnvloeden moet eerst het patroon van gedrag worden gevonden.

Dit betekent dat wij kennis hebben van het te beïnvloeden gedrag en kennis van de omstandigheden. Een analyse van het soort gedrag en de omgeving is cruciaal. Observaties, gesprekken met gebruikers en andere relevante actoren kunnen veel informatie opleveren.

Indien het patroon bekend is, zijn acties te bedenken. Voor elke doelgroep een andere strategie. Vuistregel bij de acties is communicatie. Daarbij is niet alleen de inhoud van de communicatie (informatie), maar ook de manier van communicatie (benadering en vorm) belangrijk.

- Informatie: mensen zijn selectief in de informatie die ze tot zich nemen. Niet omdat wij niet willen, maar omdat wij de hele dag worden blootgesteld aan een enorme hoeveelheid informatie. We pikken de informatie pas op als het onderwerp voor ons leeft. Leeft het niet dan breekt de informatie niet door onze 'protective belt'.*
- Benadering en vorm: gedragsverandering komt neer op het prikkelen van gedrag en communicatie moet tweerichtingsverkeer zijn. Iedere doelgroep bereik je op een andere manier. Jongeren bijvoorbeeld door te werken met moderne en populaire communicatiekanalen als Twitter en YouTube.*

Er zijn uiteraard veel meer gemeenten die experimenteren in samenwerkingsvormen met burgers. De gemeente Vlissingen heeft ervoor gekozen een aantal van deze voorbeelden te verzamelen en met de initiatiefnemers te praten.

Hiervan hebben we veel geleerd. Met dank daarvoor!

Veel van deze voorbeelden hebben we gebundeld in deze uitgave. Dit gaan we verder in de praktijk ontwikkelen en we zullen aan de slag gaan met voor deze gemeente passende samenwerkingsvormen met en door bewoners en gemeente.

Wat wij hiervan hebben geleerd willen we graag met u delen.
Alstublieft, namens Vlissingen, stad aan zee.

Dominique Boelen
Manager Afdeling Beheer Leefomgeving
Gemeente Vlissingen

Mariët Kaptein
Proces- en projectadviseur en projectleider 'Proeftuin'
Gemeente Vlissingen

Marc de Jong
Senior Adviseur
Advies- en Ingenieursbureau Oranjewoud

Participatiegroep Wijkbewoners

Wat je moet weten over de bewoners van een wijk

Zelf ben je ook bewoner van een wijk. Bewoners kijken anders naar hun wijk dan professionals doen. Je praat over een thuisgevoel in plaats van een leefbare plek. Er zullen niet veel bewoners zijn die de gemeente of woningcorporatie opbellen met de vraag of er iets aan de leefbaarheid van hun straat gedaan kan worden of die aangeven te (h)erkennen dat hun wijk is aangemerkt als achterstandswijk.

Wat maakt leefbaar?

Elke plek wordt anders ervaren. De ene plek trekt direct aan om betreden en gebruikt te worden, bij de andere plek is het enthousiasme om dit te doen veel minder. Het verschil wordt niet altijd bepaald door visuele aspecten als netheid en vormgeving. Vaak komt het neer op onze beleving en ons gevoel. Beleving is een subjectief begrip, maar het laat ons zien dat een plek die keurig en schoon is toch aanleiding kan zijn dat mensen er wegblijven. Gebruik, beleving en gevoel zijn bepalend.

Oranjewoud: De vraag 'wat maakt een plek succesvol' wordt nu interessant.

Deze vraag is uitvoerig onderzocht door de Amerikaanse organisatie Project for Public Space (PPS). PPS heeft veel kennis en ervaring opgedaan in het creëren van gebruikersvriendelijke en leefbare openbare ruimten. Ze weten zich te verplaatsen in de gebruiker n begrijpen de mens in hun gedrag en diens omgang in de openbare ruimte. Vanuit het concept van 'Placemaking' begrijpen ze tevens welke aspecten een plek maken tot een plek waar jij en ik graag komen. Dat creëren van zo'n plek gaat niet vanzelf, maar aan de hand van simpele vragen kan in ieder geval een start worden gemaakt en wordt het vraagstuk van leefbaarheid een stuk tastbaarder.

Het succes van een plek: houdt de appel gezond!

Tastbaarder wordt het door vragen als: ben ik op een plek waar ik ergens kan zitten, voel ik mij veilig, is het er schoon, zijn er andere mensen en is er iets te doen? Op basis van de Placemaking-theorie van PPS hebben wij het succes van een plek vertaald naar vijf factoren, die de fysieke kant (inrichting en beheer) met de sociale kant (gebruik) verbindt.

Uitstraling en identiteit: is het er gezellig, is er sprake van iets authentieks, zien wij sporen van trots?

Toegankelijkheid en bereikbaarheid: hoe kunnen wij de plek bereiken, ligt de plek gunstig, is deze ook voor mindervalide personen toegankelijk?

Comfort en beheer: is het er schoon, oogt het verzorgd, kan ik er zitten?

Gebruik en actie: is er iets te zien, is er iets te doen?

Sociale veilig en omgang: voel ik mij veilig, praten mensen met elkaar en kunnen zij elkaar goed verstaan?

De juiste balans tussen de vijf factoren bepalen het succes van een plek. We hebben deze succesfactoren vertaalt naar ons appelmodel met vijf partjes. De appel staat voor een frisse en gezonde leefomgeving.

Hoe houd je de appel gezond?

De meeste voorbeelden van openbare ruimte zijn het resultaat van een organisch groei-proces of een gericht ontwerp. Dat geldt voor pleinen en parken net zo goed als voor straten. Voortbouwen of teruggrijpen op het verhaal van een bepaalde plek kan de openbare ruimte (opnieuw) betekenis geven. Dit kan om een totale herinrichting vragen, maar ook op hele kleine schaal zijn succes te behalen om de appel gezond te houden. Daarnaast zijn successen te behalen door te focussen op het gebruik van een plek en op het gedrag van deze gebruikers in plaats direct te sleutelen aan de inrichting. In theorie is het namelijk zo dat gebruikers reageren op een verandering van een plek (andere inrichting, ander beheer), maar vanuit gedragsbenadering is soms ook al iets te bereiken zonder een schop in de grond te zetten. Andere manieren om een plek gezond te houden, is gebruikers te betrekken bij hun eigen leefomgeving zodat ze zich meer verbonden gaan voelen met de plek. Participatie kan mensen meer verantwoordelijkheidsgevoel geven over een plek. Daarmee wordt gewenst gebruik van een plek gestimuleerd.

De betrokkenheid bij de eigen leefomgeving, het thuisgevoel zelf kan door participatie vergroot worden.

Wat weer een positief effect heeft op de leefbaarheid. Dit 'thuisgevoel' willen we als gemeente ook gebruiken voor de ontwikkeling van succesvolle participatievormen. Het is daarom belangrijk om een aantal dingen daarover te weten.

Wat bepaalt dat een wijkbewoner wil participeren?

Wijkbewoners willen participeren omdat het het thuisgevoel vergroot. Dit wordt mede bepaald door:

- Herken ik mensen op straat? Het is prettig als mensen elkaar groeten op straat.
- Ik heb prettige burens, maar we lopen de deur niet plat.
- Er is een bepaalde mate van sociale controle.
- Het geeft een veilig gevoel, omdat ik zie dat de regels hier gehandhaafd worden.
- Wonen is een keuze: ik kies om hier te wonen, ik ben hier graag, anders ga ik hier weg.
- Heeft de wijk aantrekkelijke plekken? Buiten op straat, maar ook bijvoorbeeld een bakker of een ontmoetingsplek als een

bibliotheek. Dit zijn ook de plekken waar je sociale informatie kunt uitwisselen en kunt luisteren naar roddels en nieuwtjes uit de buurt.

- Vind ik het hier mooi met voldoende kwaliteit die ik zelf ook zou kiezen?
- Wil ik dat mijn kinderen hier opgroeien?
- Biedt de wijk mijn kinderen een toekomst? Met wie spelen ze en is er een goede school?
- Mag ik meepraten over mijn eigen straat? Heb ik zeggenschap?
- Ik wil best iets doen voor mijn buurt; als ze me vragen wil ik best inzetten wat ik goed kan; voetballen, schrijven, dansen, etc.

De goede praktijkvoorbeelden uit dit hoofdstuk zijn geslaagd, omdat ze aansluiten op een of meerdere van de bovenstaande factoren. Adoptie werkt wanneer mensen er zelf om vragen, het makkelijk om uit te voeren is en mensen gestimuleerd blijven. En omdat het mensen het gevoel van zeggenschap geeft. Ze hebben iets te zeggen over hun eigen buurt. FC Twente biedt jongeren bij voorbeeld een kans op een toekomst. En helpt daarmee ook de ouders met de opvoeding van hun kinderen. Mensen zien elkaar op straat tijdens activiteiten en gaan elkaar herkennen en groeten.

Voortuinen Van Hogendorpweg, wijk Paauwenburg.

Uit de voorbeelden blijkt ook dat initiatieven die dicht bij de mensen zelf liggen, het makkelijkst van de grond komen en standhouden. De plantjesmarkt in Vogelbuurt is zo'n voorbeeld waarbij mensen moeite gaan doen, omdat ze met een beetje hulp zelf hun eigen voortuintjes kunnen opknappen. Wij halen hieruit dat je participatieactiviteiten nooit te ver weg moet zoeken en dat je het klein en simpel moet houden voor een grotere slagingskans.

Actie 'Plastic Hero' op Vlissing's Badstrand.

Vlissingen schoon, heel en veilig

Organisatie Afdeling Beheer Leefomgeving
Gemeente Vlissingen

De gemeente Vlissingen zet zich door middel van gerichte communicatieacties en een scala aan campagnemiddelen in voor een schoon Vlissingen en focust op het beïnvloeden van gedrag rondom zwerfafval. De boodschap van de acties en campagne geldt voor het brede publiek. Om het effect doelgericht uit te dragen is een aantal hotspots bepaald. In onderstaande tabel staan de drie hotspots beschreven. Per hotspot zijn het type afval en de voornaamste veroorzaker(s) ofwel de doelgroep aangegeven.

Hotspot	Welk probleem? (type afval)	Door wie veroorzaakt? (doelgroep)
1 Hoofdwinkelcentra en horecagebied, Boulevard	Het centrum is naast het strand het visitekaartje van Vlissingen en dient schoon te zijn. Er is sprake van vervuiling door kauwgom, peuken, drinkafval, papier en overig zwerfafval.	Bezoekers, winkelend en uitgaanspubliek Winkeliers/horeca- (vereniging)
2 Snoeproute/schoolomgeving Specifieke locaties: Papegaaiburg/Scheldemonddcollege (v.o.)	Op snoeproutes is sprake van hoge vervuilingsgraad. Veel zwerfafval: blikjes, glas, papier, zakjes op snoeproute van school (Scheldemonddcollege) naar winkelcentrum (Papegaaiburg)	Jongeren 12-18 jaar Bezoekers van de daar aanwezige winkels zoals Lidl, Agrimarkt, snackbar, bakkerij e.a.
3 Strand van Vlissingen	Over het gehele jaar is (in verschillende mate) sprake van vervuiling van het strandgebied. Veel zwerfafval: peuken, drinkafval, papier, blikjes etc.	Bezoekers van elke leeftijdscategorie

Waarom dit initiatief?

De afdeling Beheer Leefomgeving van de gemeente Vlissingen is er op gericht de leefbaarheid en de beleevingswaarde van de gemeente Vlissingen voor bewoner en bezoeker van de stad te behouden en zo mogelijk te verhogen. De gemeente Vlissingen heeft de ambitie samen met alle gebruikers vanuit ieders verantwoordelijkheid te zorgen voor een leefomgeving, die opgeruimd, verzorgd, groen en heel is. Kortom, een omgeving waar het prettig vertoeven is. Immers, de kwaliteit van de leefomgeving is belangrijk voor het welbevinden van burgers.

Vastgesteld is dat zwerfafval een probleem is. In 2009 is in het door SenterNovem (nu 'Agentschap NL') gesubsidieerde basisproject zwerfafval onderzocht hoe het probleem in elkaar zit. Naar aanleiding van de uitkomsten zijn hotspots vastgesteld waar de aandacht op gericht wordt.

In het plusproject zwerfafval wordt het zwerfvuil op deze specifieke hotspots aangepakt. De opzet en begeleiding van de medewerkers is gebeurd in samenwerking met het ingenieursbureau Oranjewoud.

Wat is het?

Het plusproject zwerfvuil is een project dat bestaat uit onderdelen die te maken hebben met het laten participeren van inwoners van Vlissingen, gecombineerd met een verbeterde communicatie, een verandering in de werkmethode van de gemeentemedewerkers en uitbreiding van voorzieningen in de openbare ruimte.

Participatie

In Vlissingen wordt gewerkt met burgermonitoring.

Burgers en ambtenaren schouwen gezamenlijk de kwaliteit van de openbare ruimte. Dit wordt in de uitvoering begeleid door de contactmedewerker gebruikers openbare ruimte. Het doel hierbij is te achterhalen wat de burger vindt van de staat van onderhoud van de openbare ruimte.

Na een korte cursus gaan

Burgerschouw Vlissingen.

inwoners zelf de kwaliteit van de openbare ruimte bepalen aan de hand van een objectieve maatstaf, de 'meetlat'. Na een succesvolle pilot in drie wijken in 2009 wordt er in 2011 weer gestart met een steeds grotere groep deelnemers (zie ook www.vlissingen.nl/burgermonitor). De betrokkenheid van de burgers is groot en het grote aantal mensen dat hier voor het derde achtereenvolgende jaar aan deelneemt, geeft een goed beeld van het positieve resultaat van deze vorm van participatie. Tijdens de schouw wordt vastgesteld waar in de gemeente vervuiling is, zoals kapotte afvalbakken, graffiti etc. De aanpak hiervan wordt in een werkplanning van het ServiceTeam opgenomen en uitgevoerd.

Een of twee keer per jaar worden er 'tornado-acties' gehouden in een bepaalde wijk in Vlissingen. Hierbij wordt de inzet van de groen-, afval- en serviceteammedewerkers en de boa's geconcentreerd om samen met de bewoners een buurt op te knappen. Deze 'tornado-acties' zijn het vervolg van de succesvolle start in 2008 van de 'kauwgomsteek-actie'. Hierbij is samen met stichting Vlissingen Promotie, ondernemers, Emergis (centrum voor geestelijke gezondheidszorg), raads- en collegeleden en gemeentelijke medewerkers, binnen enkele uren het totale winkelgebied van Vlissingen ontdaan van kauwgomresten.

Communicatie

De communicatie is gericht op inwoners en bezoekers van Vlissingen en intern op medewerkers van de volledige buitendienst (inclusief handhaving) van de gemeente. Er zijn verspreid door de gehele gemeente billboards geplaatst, waarmee aandacht werd gevraagd voor het voorkomen van zwerfvuil. Intern is er naast de eerdergenoemde cursus beeldgericht werken ook een structureel samenwerkingsoverleg gestart met medewerkers die handhavend optreden.

Op alle basisscholen zijn gastlessen gegeven over afval. Deze lessen vinden plaats op het strand. Hierdoor zien de kinderen zelf hoeveel zwerfafval er op het strand en in de zee is. Hun enthousiasme is hierdoor vergroot. Ook is er een 'rotzooi-bingo' gespeeld

Rotzooi-bingo in centrum Vlissingen.

op de drie hotspots. Hierbij gaat een als vuilnismen verklede acteur in discussie met het publiek over afval. Op deze manier zijn honderden mensen uit het publiek op een leuke manier betrokken bij het voorkomen van zwerfafval. Bij deze acties wordt de Servicebus ingezet. In deze bus kunnen mensen direct met vragen of meldingen over de openbare ruimte terecht. Door deze acties wordt de rol van de gemeente als beheerder van de openbare ruimte meer zichtbaar.

Voor deze activiteiten is actief de publiciteit gezocht. Dit heeft geresulteerd in meerdere publicaties in de pers en televisiereportages.

Werkmethodiek

In Vlissingen wordt gewerkt op basis van beeldgerichte reiniging. De verschillende delen van de gemeente zijn ingedeeld op basis van onderhoudsniveau. Alle betrokken medewerkers zijn getraind in het beeldgericht bekijken van de openbare ruimte en om hun werk in te richten naar een te behalen kwaliteitsniveau. Dit in afwijking van het werken volgens een vastgestelde route, zonder onderscheid te maken in het daadwerkelijk vuil of schoon zijn van de locatie.

Naast de burgermonitoring worden ook zogenaamde technische schouwen uitgevoerd naar de vulgraad van de afvalbakken. Doel hiervan is om vast te stellen of de capaciteit voldoende is en het bepalen van de meest efficiënte frequentie van legen van de afvalbak. Wanneer een bak snel vol is, kan een bak worden bijgeplaatst, of vervangen worden door een groter model.

Handhaving

Er zijn handhavingstrajecten afgesproken waarin boa's en medewerkers van de huisvuilinzameling samen optrekken om onjuist aangeboden huisvuil te onderzoeken en handhavend te kunnen optreden. Er wordt direct actie ondernomen en er worden sancties opgelegd. De stevig ingezette samenwerking met de afdeling Handhaving & Vergunningen voor de naleving van regels in de openbare ruimte, om de inwoners ook daadwerkelijk de aantrekkelijke leefomgeving te kunnen blijven bieden, wordt in 2011 op nog meer trajecten uitgewerkt.

Met de servicebus wordt op laagdrempelig manier informatie in de wijken, c.q. dorpen gegeven over de openbare ruimte en de gemeentelijke organisatie in het algemeen. Naast de inzet van de

servicebus en de buitendienst medewerkers, is georganiseerd dat de boa's/handhavers van de gemeente op die momenten ook in de buurt aan het werk zijn en ook direct kunnen worden ingezet op locatie. De kracht van de servicebus is dat de burgers direct en persoonlijk contact hebben. Meldingen worden direct opgelost door het handhavingsteam en ServiceTeam of via het meldingsstelsel uitgezet binnen de organisatie.

Voorzieningen

Voor de afvalbakken is een plaatsings- en vervangingssysteem vastgelegd en er is bepaald welk type afvalbak voortaan wordt geplaatst op een specifieke locatie.

In het centrum/kernwinkelgebied wordt bijvoorbeeld een luxe bak gebruikt, die fraai oogt en die uitnodigt om het afval erin te doen.

Wat maakt het tot een succes?

Het zwerfvuilprobleem wordt in dit project vanuit verschillende invalshoeken bekeken en gecoördineerd aangepakt.

De participatie van burgers is een succes geworden omdat de resultaten van de inzet van de burgers steeds zichtbaar wordt gemaakt. De afspraken die tijdens de burgerschouwen worden gemaakt, worden uitgevoerd en direct teruggekoppeld aan de burgers. Dit vindt persoonlijk plaats, maar ook via het internet wordt steeds verslag van de burgerschouw gedaan.

Wat gebeurt er nog meer op dit gebied?

Jaarlijks wordt een lenteprikkel georganiseerd op het strand. Schoolkinderen maken het strand schoon en worden bewustgemaakt van het feit dat op een goede manier moet worden omgegaan met afval. Het afval op het strand wordt gescheiden en er wordt voorkomen dat het in de zee terecht komt. Ook wordt uitgelegd dat kleine stukjes plastic worden opgegeten door visjes, die weer door grotere vissen worden opgegeten met als eindresultaat dat de mens vis eet waarin plastic zit. Een of twee keer per jaar wordt er in een bepaalde wijk van Vlissingen een 'tornado-actie' gehouden. Hierbij wordt samen met de bewoners een buurt 'opgeknapt'.

Actie	Wie nodig	Wat nodig	Effect
Participatie: lokale initiatieven			
'Witte Tornado' upgradings in wijken: schoonmaken en onderhoud (stoeptegels recht, snoeien groen etc.)	Bewoners Gem. medew. buitendienst Woningbouwver. Raadsleden Scholen Servicebus (Gem.)	Materiaal Publicatiemiddelen: • Gemeentelijke website • Infopagina gemeente in plaatselijke krant	Actieve betrokkenheid, direct resultaat, sociale omgang buurtbewoners
Participatie: landelijke acties en campagnes			
Deelname 'Landelijke opschoondag 21 maart'	Bewoners Gem. medew. buitendienst Servicebus (Gem.) Scholen Ondernemers	Publicatiemiddelen: • Gemeentelijke website • Infopagina gemeente in plaatselijke krant	Actieve betrokkenheid, direct resultaat
Deelname competitie 'Schoonste strand van Nederland'	Bewoners Gem. medew. buitendienst Ondernemers	Materiaal Publicatiemiddelen: • Gemeentelijke website • Infopagina gemeente in plaatselijke krant	Belang van een schoon strand op een leuke manier in de publiciteit gebracht
Informereren: publiciteit en voorlichten			
Informereren ophaaldiensten en inzameling afval	Afdeling Communicatie (Gemeente) Servicebus (Gemeente)	Publicatiemiddelen: • Gemeentelijke website • Infopagina gemeente in plaatselijke krant • Per brief	Puur informeren
Burgershow - deelnemers tijdig en goed informeren over afhandeling knelpunten, verslag en resultaten burgershow publiceren via internet etc.)	Deelnemers Burgershow Gem. medew. buitendienst Servicebus (Gemeente)	Publicatiemiddelen: • Gemeentelijke website • Infopagina gemeente in plaatselijke krant	Informereren en betrekken
Milieugame	Alle burgers	Gemeentelijke website	Bewustmaken

Uit de krant

Lenteprikkel: scholier helpt strand verschonen

Op vrijdag 23 april

Zeeland heeft de schoonste stranden van Nederland. Met het inzetten van scholieren wordt dit jaar een extra prikkel gegeven aan het onderhouden van deze – voor de Zeeuwen – vanzelfsprekende bijzonderheid. In samenwerking met de Zeeuwse kustgemeenten en de provincie Zeeland organiseert Promotie Zeeland Delta op vrijdag 23 april een strandopruimactie, de 'Lenteprikkel'.

Bijzondere vondsten toegelicht

De Lenteprikkel heeft als doel om strandbezoekers bewust te maken van de aanwezigheid van afval op het strand. Op 23 april worden de methoden van reiniging van het strand en de voordelen van handmatige reiniging op specifieke plaatsen met bijzondere natuurwaarden of potenties van natuurontwikkeling toegelicht. Tussen het afval vindt de strandbezoeker geregeld bijzondere vondsten en natuurlijke aanspoelsels. Deze zullen door de natuurgids worden toegelicht.

Afvalsorteereiland

In iedere gemeente wordt een stuk strand op de strandopruimdag schoongemaakt. Tijdens de opruimactie worden er gegevens verzameld over de samenstelling van het strandafval, hoeveelheden, gewicht en indien mogelijk herkomst. Het opgehaalde afval wordt verzameld in een afvalsorteereiland. Dit is een centrale plaats waar de verschillende afvalzakken worden gesorteerd en gewogen.

Help Zeeuwse Strand Schoon

Aan de realisatie van 'het schoonste strand van Nederland' kunnen geïnteresseerden op 23 april participeren. De schoonmaakactie duurt van 12.30 tot 14.30 uur en vindt plaats op de volgende locaties:

- *Gemeente Schouwen-Duiveland, strandovergang De Punt, Westenschouwen*
- *Gemeente Veere, strandovergang Badstraat (De Stenen Toko), Domburg*
- *Gemeente Vlissingen, Badstrand (Boulevard Evertsen), Vlissingen*
- *Gemeente Sluis, strandovergang 22 (strandpaviljoen Puur), Groede-Bad*

Meer informatie

Gemeente Vlissingen
Afd. Beheer Leef-
omgeving/gebruikers-
groepen (BL/gg)
Tel: 0118-487500
E-mail:
admin-BL@vlissingen.nl

Bankje Boulevard Vlissingen.

Adoptieafvalbakken

Bewoners legen en poetsen de afvalbak in hun eigen straat.

Organisatie Gemeente Rotterdam, Gemeente Heumen, Gemeente Zoetermeer

Inwoners van wijken adopteren steeds meer. Er zijn initiatieven gestart onder het motto 'Adopteer een afvalbak'. En 'Adopteer een zandbak'. Adopteren is de nieuwste trend en neemt een grote vlucht.

Waarom dit initiatief?

Uit ergernis gaan bewoners zelf aan de slag

In Heumen en Zoetermeer kregen de gemeenten een vraag van een bewoner die het eigenlijk te vies vond in de straat, het verzoek een bak te plaatsen. Als gemeente wil je het liefst zo min mogelijk bakken, want elke bak kost geld. Maar als de bewoner zelf het onderhoud wil doen, zou het natuurlijk raar zijn als je als gemeente daartegen "nee" zou zeggen.

Rotterdam start een campagne voor een schone stad. Het project bestaat onder andere uit een adoptieregeling voor afvalbakken, gezamenlijke schoonmaakacties en een lokaal meldpunt zwerfafval.

Wat is het?

De verantwoordelijkheid voor een afvalbak

"Het idee is dat ondernemers op kleine schaal kunnen helpen de eigen straat schoon te houden," vertelt Yvonne Trip van de gemeentelijke dienst Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam. "Natuurlijk is de gemeente verantwoordelijk voor het schoonhouden van de buitenruimte en hebben ondernemers weinig tijd om zich daarmee bezig te houden. Maar als iedereen een klein beetje doet, kom je samen een eind." De adoptieregeling van vuilnisbakken is één van de dingen die ondernemers kunnen doen. "Ze zijn dan verantwoordelijk voor één afvalbak," legt Yvonne Trip uit. "Die zetten ze buiten, en onderhouden ze. Een kleine moeite, maar als iedere ondernemer dit doet, lever je samen een grote bijdrage."

In Heumen gaat het vanzelf

Gemeente Heumen plaatste vier afvalbakken op aanvraag van bewoners. De vraag kwam in eerste instantie van een bewoonster uit het buitengebied. Bij haar voor de deur ruimde ze steeds zelf vuil op dat rondom het bankje lag. Bij het bankje was geen afval-

bak geplaatst omdat de gemeente bang was dat bewoners hun huisvuil in het buitengebied in afvalbakken zouden dumpen. Nu heeft de gemeente op het verzoek van de bewoonster een afvalbak geplaatst onder de voorwaarden dat de bewoonster de bak leegmaakt. De gemeente faciliteert haar met zakken.

De bewoonster doet het werk vrijwillig omdat er anders vuil voor haar deur blijft liggen. Toch ziet de gemeente dit als een extra kostenpost, omdat zij anders geen bak hadden geplaatst. Het is een tegemoetkoming aan de bewoonster. Tanja Kuipers van de gemeente Heumen vertelt dat de gemeente nog nooit reclame gemaakt heeft om bewoners aan te sporen de handen uit de mouwen te steken. "Het gaat helemaal vanzelf." Naast de adoptiebakken zijn er maar liefst veertien mensen vrijwillig in de weer met het opruimen van zwerfafval in hun buurt. "De vrijwilligers kunnen de gebruikte huisvuilzakken declareren met een maximum van een rol," vertelt Tanja. Volgens haar zijn de mensen begaan met het milieu en dragen daar graag hun steentje aan bij. "De vrijwilligers krijgen een keer per jaar een cadeaubon, dat is vaak voor deze milieubewuste mensen al genoeg."

Evenveel adoptiebakken als gemeentebakken in Zoetermeer

"Mensen willen hun eigen straat netjes houden." Dat is volgens Marieke van Bemden van de gemeente Zoetermeer de drijfveer voor mensen om aan de slag te gaan. Zij geeft aan dat het succes van het fenomeen adoptiebakken in de nieuwbouwwijk Oosterheem het grootst is. De adoptiebakken schieten in deze wijk als paddenstoelen uit de grond terwijl andere wijken ver achterblijven. Wijkbeheerder Peter Eilander weet wel hoe dat komt: "De ondergrondse containers maken het wegwerpen van de zak uit de afvalbak makkelijk. De vrijwilligers hoeven niet lang met een vieze zak te lopen. Deze kan zo in de ondergrondse container, terwijl vrijwilligers in andere wijken de zak in hun eigen minicontainer moeten proppen. Dat is lastiger." Ook denkt hij dat het meespeelt dat het een nieuwe wijk is. Er gelden dan andere normen dan wanneer mensen al jaren in eenzelfde wijk wonen en gewend zijn geraakt aan het beeld dat ze al tien jaar lang elke dag zien.

In de wijk Oosterheem staan ongeveer vijfendertig adoptiebakken en net zoveel gemeentebakken. Ze zijn alleen niet van elkaar

te onderscheiden. Dat is voor de aannemer lastig omdat hij dan misschien de verkeerde bak leegmaakt.

“Wanneer een bewoner bij de gemeente aanklopt om te klagen over vuil in zijn of haar straat gaan we met deze bewoner in gesprek,” zegt Peter. De gemeente heeft namelijk afspraken met de aannemer over het kwaliteitsbeeld dat de aannemer moet leveren en vaak wordt dat ook gehaald. “Dat is voor bewoners vaak niet genoeg, dus als ze meer willen moeten ze daar zelf aan meewerken,” stelt Peter. De wijk telt nu vijftig positiefkritische, meedenkende en zelf meewerkende bewoners. Het zijn vrijwilligers en daarom worden ze op de vrijwilligersdagen in het zonnetje gezet. Verhuist de vrijwilliger of is de bak constant vol, dan wordt deze weggehaald. “We doen een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van de bewoners.” zegt Peter.

Wat maakt het tot een succes?

Wanneer werken adoptieafvalbakken?

Blijkbaar moeten mensen er zelf de noodzaak van inzien. Alle drie de voorbeelden laten zien dat bewoners die begaan zijn met de openbare ruimte bij hen voor de deur zelf het initiatief genomen hebben. Een tweede succesfactor is dat het meedoen een kleine moeite moet zijn waar een vrijwilliger zelf niet te veel werk door heeft. Mensen zijn blijkbaar bereid om zakken te wisselen als ze deze makkelijk kwijt kunnen. En een derde factor voor succes heeft te maken met de norm die geldt. Die kan in een nieuwbouwwijk hoger zijn dan in een bestaande wijk waar die initiatieven niet eerder zijn ontplooid.

Nu staan er nog geen teksten met ‘adoptiebak’ of ‘deze wordt schoongehouden door de mensen van deze straat’ op de meeste bakken. Dit soort teksten kan voorbijgangers aansporen het vuil in de afvalbak te gooien omdat het de sociale druk verhoogt. Bewoners laten dan duidelijk zien dat hun norm het schoonhouden van deze plek is en de meeste mensen willen graag aan deze norm voldoen. Bewust of onbewust!

Wat gebeurt er nog meer op dit gebied?

Adoptie lijkt een nieuwe trend: Je kunt het zo gek niet bedenken of je kunt het adopteren. Adoptie is ook niet doelgroepgebonden, iedere doelgroep, jong en oud, rijk of arm heeft wel eens iets geadopteerd.

Boomspiegeladoptie

Veel straten in Heemstede hebben in hun trottoirs bomen staan. De ruimte onder de boom bestaat veelal uit een stukje grond van ongeveer een vierkante meter. Een aantal bewoners heeft het idee opgevat deze zogenaamde boomspiegel op eigen initiatief in te planten. In veel gevallen was het voor de medewerkers van de gemeente of groenaanemers niet duidelijk of de boomspiegel door particulieren was beplant. Om duidelijkheid te scheppen kunnen bewoners met een gemeentelijke boom voor hun woning de betreffende boomspiegel adopteren. Dit houdt in dat inwoner en gemeente een overeenkomst sluiten over het onderhoud. Als adoptiekenmerk wordt bij de boom een stoepetegel met een klaverversymbool aangebracht.

Adoptie groen

Inwoners van de gemeente Raalte kunnen openbaar groen in hun woonomgeving adopteren. Dit is het antwoord op een motie van de gemeenteraad van 30 juni 2005, waarin werd gevraagd om initiatieven te stimuleren van burgers die zelf het openbaar groen willen onderhouden.

Bewoners kunnen gezamenlijk het onderhoud van het groen in hun straat adopteren. Het is wel van belang dat er voor deze adoptie voldoende draagvlak is in de straat. Die groep bewoners voert dan zelf het dagelijks onderhoud uit van het stuk openbaar groen.

Deze mogelijkheid is gecreëerd omdat burgers er behoefte aan hadden zelf het 'nethedniveau' in hun straat te kunnen bepalen.

Plantsoenadoptie

Naast een boomspiegel is het ook mogelijk een stuk openbaar groen te adopteren. Het gaat dan om relatief kleine oppervlaktes groen die bij een particuliere tuin of woning liggen, meestal omgeven door bestrating. Voorbeelden hiervan zijn de bakken in de wijk ten westen van de Binnenweg. Ook hier wordt, na het sluiten van de overeenkomst, bij het groenvak als adoptiekenmerk een stoepetegel met een klaverversymbool aangebracht.

Adopteren verkeersmaatjes

De Dorpraad van Heerjansdam heeft de afgelopen periode diverse meldingen binnen gekregen van bewoners uit Heerjansdam die vinden dat er te hard wordt gereden in hun directe woonomgeving. Daar wil de Dorpraad iets aan doen. Zij bedachten een actie waarbij bewoners een verkeersmaatje kunnen 'adopteren'.

Bloembakken in de straat ... maar dan wel zelf onderhouden

In Haarlem kunnen bewoners van de gemeente bloembakken of geveltuintjes krijgen, maar dan wel onder voorwaarden. Bewoners uit Haarlem kunnen met hun straat bloembakken en geveltuintjes krijgen van de gemeente. Samen met de gemeente gaan ze naar een tuincentrum om uit te zoeken wat ze graag willen planten. De gemeente Haarlem stelt wel als voorwaarde dat de bewoners een beheercontract ondertekenen waarin ze verklaren voor het onderhoud te zorgen. Wanneer blijkt dat ze zich daar niet aan houden kan de gemeente de bloembakken verwijderen. Ook in Rotterdam worden deze bloembakken en geveltuintjes in eigen beheer uitgegeven. U dient hiervoor een beheercontract bij uw deelgemeente aan te vragen. U kunt dan aangeven welk type bloembak u wilt en waar u deze geplaatst wilt hebben. Na het ondertekenen van het beheercontract wordt de bloembak inclusief basisbeplanting enige tijd later geplaatst.

Uit de krant

Winkelcentrum Bachplein helpt speeltuin Holtenbroek

door SERGE WESTERDIEP, vrijdag 21 april 2006 | 06:41

21 APRIL 2006 – ZWOLLE – De middenstanders van het nieuwe winkelcentrum aan het Bachplein adopteren de noodlijdende speeltuin in die wijk. Tijdens de officiële opening van het ingrijpend verbouwde winkelcentrum van 10 tot en met 13 mei wordt de samenwerking bekrachtigd.

De speeltuin ligt op een steenworp afstand van het winkelcentrum. De kindervoorziening leidt al enige tijd een zieltoegend bestaan. Niet alleen kwamen de bestuurlijke activiteiten de afgelopen jaren op een laag pitje te staan, de speeltuin bleek ook in uitermate slechte staat te verkeren. Zo slecht, dat veel speeltoestellen niet meer gebruikt kunnen worden en de rest grondig aangepakt moet. Volgens de laatste schattingen moet er zo'n drie ton in de speelvoorziening geïnvesteerd worden om een volwaardige doorstart te kunnen maken. Onduidelijk is nog hoe en vooral met hoeveel geld de winkeliers van het Bachplein van plan zijn te helpen. Het is de bedoeling dat wethouder Gerard van Dooremolen het winkelcentrum op 11 mei opent.

Meer informatie

Gemeente Heumen, mevr. Tanja Kuipers, tel. 024-5388300

Gemeente Zoetermeer, dhr. Peter Eilander, tel. 079-346844

Deventer Schoon Familie

Zelf zorgen voor een schone straat en buurt; maar wel met een beetje hulp

Organisatie Gemeente Deventer en Cambio

Om je eigen buurt schoon en opgeruimd te houden hoef je niet te wachten tot iemand dat voor je komt doen. Met andere woorden: je hoeft niet te wachten tot er professionele schoonmakers komen om de straat schoon te maken. In Deventer maken de leden van de Deventer Schoon Familie zelf de straat schoon.

Waarom dit initiatief? **Vijftien jaar geleden**

De Deventer Schoon Familie is een initiatief van buurtbeheerbedrijf Cambio en de gemeente. Paul Woudwijk van de gemeente Deventer was er toen al bij. Hij vertelt over de eerste jaren: "Vijftien jaar geleden waren er mensen de stad aan het reinigen vanuit de zogenaamde 'Melkert banen'. De gemeente en het buurtbeheerbedrijf namen steeds meer taken voor hun rekening. U vraagt, wij draaien was het motto. Toen er minder geld kwam was de noodzaak er om het motto te veranderen in: 'U veegt, wij halen'. Een nieuwe attitude die ook blijkt te werken." Dat was de start van de Deventer Schoon Familie in 2005.

Wat is het? **Zo werkt het**

Je maakt je eigen straat of buurt schoon. Je meldt bij Cambio dat je hebt schoongemaakt en dat de koeriersdienst het vuil kan komen halen. En als je lid bent van de Deventer Schoon Familie krijg je Cambi's.

Voor wat hoort wat! Dat is het principe van DSF. Wanneer de leden van de familie iets doen voor de gemeente, dan worden ze daarvoor beloond met Cambi's, de munteenheid van DSF. Die kun je dan weer inleveren in de shop voor gereedschap of bijvoorbeeld leuke uitjes.

Aan jong en oud is gedacht en naast dat iedereen te allen tijde de wijk kan schoonmaken worden er acties gehouden om honddenpoep tegen te gaan, blad op te ruimen en ook om de wijk mooier te maken met bloemetjes.

Wat maakt het tot een succes?

Waarom werkt het in Deventer wel?

Paul antwoordt met: "De juiste mix. Het succes is duurzame coalities bouwen. Dat betekent dat je steeds bezig bent met het verbinden van professionals aan mensen op straat en aan professionals uit andere disciplines. De eerste twee jaar waren voor Deventer het meest intensief. Nu is de grote vraag: 'Hoe realiseren we een blijvend effect? Wie moet de organisatie dan dragen? Maar het geheim was vooral dat er heel veel energie in is gestoken door de verschillende partijen.' Kortom, de waarde van een goed opgebouwd netwerk en de kunst van het enthousiasmeren van mensen."

Een goed geoliede machine, een munteenheid en voorbeeldfiguren. Dat is het geheim van de DSF. Ofwel een duidelijke taakverdeling, een spaarsysteem om de mensen te motiveren mee te doen. Nederlanders zijn al snel geneigd om alles te sparen, van punten tot zegeltjes, dus waarom dan ook geen cambi's? Het geeft het gevoel dat je nu iets krijgt waar je normaal niets voor zou krijgen en als je eenmaal op weg bent en voor iets spaart is het zonde om te stoppen.

De familieleden zijn gebaseerd op stereotypen. Ze zijn heel makkelijk om je mee te identificeren, want moeders loopt met handschoenen op straat en ruimt zwerfafval op en Benny komt in actie zodra het om de tuin gaat, liefst met stoere bladblazer. De familie laat duidelijk zien hoe het hoort, ze bepalen de norm.

Het succes zit 'm in de combinatie van het voorbeeldgedrag (de norm) en het actief stimuleren en mogelijk maken van het nalen van dat gedrag met belonen.

Een van de redenen om relatief snel met een vergelijkbaar traject te kunnen starten is dat het ook heel kleinschalig kan. Je kunt op wijk-, buurt- of straatniveau starten. Het hoeft niet gelijk de hele gemeente te zijn.

De resultaten van het traject zijn nog niet hard

De resultaten van alle inspanningen zijn nog niet hard gemaakt. Het is moeilijk om in te schatten of gedragsbeïnvloeding de directe winst oplevert. Deventer vindt dat gedragsbeïnvloeding een verplicht onderdeel is. Het gaat immers om het voorkomen

van zwerfafval en iedere manager of bestuurder snapt deze boodschap.

“Gedragsbeïnvloeding is een verrijking van het technische werk. Dat zou al reden genoeg moeten zijn om ermee door te gaan.” volgens Paul.

Wat gebeurt er nog meer op dit gebied?

Wat de Deventer Schoon Familie allemaal nog meer doet

Zoals al eerder gezegd, is het geheim van de DSF een actieve rol van Cambio om steeds weer wat te organiseren.

Bep veegt de Deventer beursvloer aan

Maatschappelijke organisaties kunnen op de Beursvloer een verzoek indienen voor ondersteuning door het Deventer Bedrijfsleven. Het gaat niet om geld, maar om ondersteuning in de vorm van expertise, menskracht, materiaal, enz. voor doelen die de organisatie op eigen kracht niet kan realiseren. Bedrijven en hun medewerkers die dat willen kunnen zo – via een match – van betekenis zijn voor de samenleving, voor de omgeving waarin ze functioneren.

Bep was in vol ornaat en met bezem op de Beursvloer aanwezig. Waar de drie heren van de cabaretgroep ‘De Gemeentereiniging’ de Beursvloer prettig ontregelden, legde Bep contacten met mensen van het bedrijfsleven die in de toekomst de DSF mogelijk kunnen ondersteunen.

Bron: www.deventerschoonfamilie.nl

Bladkorfwedstrijd

Elf scholen deden dit jaar mee aan de jaarlijkse bladverzamelwedstrijd van de Deventer Schoon Familie. Bennie Bladman heeft alle kinderen opgeroepen om blad rondom de scholen te verzamelen. Op vrijdag 13 november vond de finale plaats en liet Bennie op alle deelnemende scholen de hoogte van het blad meten door de bladpeilassistent.

Als een bladkorf voor vrijdag 13 november vol zit, doet de Deventer Schoon Familie een tussentijdse meting, zodat aan het eind van de wedstrijd alles bij elkaar opgeteld wordt. Circulus en Cambio halen de bladkorven leeg en de leerlingen kunnen opnieuw gaan verzamelen. Dat er pittig gestreden wordt om de bladbokaal, blijkt wel uit het feit dat vier scholen al op woensdag 4 november hun eerste bladkorf vol hadden. Onder deze scholen waren ook de beide winnaars van het voorgaande jaar, de Nicolaasschool uit Schalkhaar en de Hovenschool van de Worp.

Bron: www.deventerschoonfamilie.nl

**Meer
informatie**

Cambio
Diepenveenseweg 1B
7413 AK Deventer
Tel. 0570-622210

Buurt Actief Cheque

Maak plannen, ontvang geld en organiseer je buurtactiviteit om zo de sociale cohesie in de wijk en daarmee de leefbaarheid te vergroten!

Organisatie Gemeente Renkum

In Renkum geeft de gemeente buurtbewoners een cheque van honderdvijftig euro om activiteiten te organiseren die het samenspel tussen buurtbewoners stimuleren.

Waarom dit initiatief? **Stimuleren van bewonersinitiatieven**

De gemeente Renkum heeft in de zomer van 2007 dit initiatief opgezet, in samenwerking met de dorpsplatforms. Met dit initiatief willen zij het de bewoners vergemakkelijken activiteiten op te zetten voor hun eigen wijk of dorp. Met dit initiatief hoopt de gemeente dat de bewoners kennis met elkaar én hun buurt, wijk of straat maken.

Wat is het? **De cheque**

Een plan krijgt een cheque wanneer de activiteit voor iedereen toegankelijk is in de buurt, wijk of straat. Je kunt hierbij denken aan een straatfeest, een nieuwsbrief, een buurtvoetbaltoernooi of straatschoonmaakacties. Een besloten feestje komt dus niet in aanmerking voor de Buurt Actief Cheque, de intocht van Sinterklaas wel omdat dat bijdraagt aan een ontmoeting tussen de dorpsbewoners (en vooral kinderen).

Per jaar worden er negentig Buurt Actief Cheques uitgereikt aan plannen die worden bedacht door en voor de buurt. Met dit initiatief kunnen activiteiten worden georganiseerd voor elke doelgroep. Het doelgroepbereik hangt af van de activiteit. Mevrouw Van Woggelum geeft aan dat de afgelopen jaren het aantal van negentig niet is gehaald, maar dat zal zeer waarschijnlijk wel gebeuren want: "Dit project werkt als een olievlek! We zien dat er elk jaar meer initiatieven worden ingediend en beloond met een cheque." Opvallend is dat het aantal aanvragen de afgelopen jaren is gestegen, terwijl het aantal inwoners in de gemeente gelijk is gebleven.

Buurtinitiatieven waardoor mensen elkaar ontmoeten in hun buurt, wijk of straat worden beloond met een Buurt Actief Cheque. Deze cheque is 150 euro waard en moet worden ingezet bij de organisatie van de activiteit. De gemeente en de dorpsplatforms werken samen. Samen zorgen zij ervoor dat de drempel voor bewoners om activiteiten te organiseren zo laag mogelijk is door na de uitvoering van het initiatief alléén een ingevuld evaluatieformulier te ontvangen (en niet te vragen naar kostenverantwoording). “We merken dat je hierdoor de deelname aan de Buurt Actief Cheque toegankelijk maakt voor de bewoners én het is nog eens gemakkelijk voor ons als gemeente omdat wij niet belast zijn met een administratieve rompslomp.” Daarnaast, vraagt de gemeente bij de afdeling Vergunning en Handhaving een vergunning aan voor alle activiteiten en betaalt zij de legeskosten. Het enige dat de bewoners moeten regelen zijn praktische dingen, zoals het plaatsen van hekken.

Daarnaast zijn er de zogenoemd tien gouden regels benoemd waarin beschreven staat aan welke voorwaarden voldaan moet worden om een Buurt Actief Cheque te ontvangen:

1. Iedere buurt in de gemeente komt in aanmerking voor de Buurt Actief Cheque.
2. De Buurt Actief Cheque vertegenwoordigt een waarde van 150 euro.
3. Per kalenderjaar mag een buurt drie keer een Buurt Actief Cheque aanvragen.
4. Minimaal tien adressen doen mee aan de activiteit.
5. Jaarlijks kunnen maximaal negentig Buurt Actief Cheques worden uitgereikt. Hiervoor geldt het uitgangspunt ‘wie het eerst komt, het eerst maalt’ en ‘op = op’.
6. Om in aanmerking te komen voor de Buurt Actief Cheque dient een standaard aanvraagformulier te worden ingevuld voorzien van een overzicht van de geraamde kosten.
7. De aanvragers verplichten zich, om binnen twee weken na afloop van het initiatief, een evaluatie formulier in te vullen en enkele foto’s van de activiteit in te leveren bij het secretariaat dorpsmanagement. Blijft dit formulier uit of is het evenement niet doorgedaan dan verplicht de aanvrager zich het bedrag van de Buurt Actief Cheque (150 euro) terug te storten naar de gemeente.

8. De Buurt Actief Cheque wordt overgemaakt op het bankrekeningnummer van de aanvrager. Ook is het mogelijk dat de Buurt Actief Cheque, na afspraak, contant wordt opgehaald op het gemeentehuis.
9. De buurtinitiatieven zijn in de regel kleinschalig van aard en daardoor in veel gevallen vergunningsvrij. De aanvrager dient zelf te onderzoeken of een vergunning noodzakelijk is op grond van de APV.
10. De Buurt Actief Cheque is in het betreffende kalenderjaar geldig

Wat maakt het tot een succes?

Kleingeld

Waarom zou je niet meedoen? Je krijgt immers een zakcentje van de gemeente, dat je normaal niet zou krijgen. Hebben of niet!

Wat gebeurt er nog meer op dit gebied?

Het initiatief vindt inmiddels in meerdere gemeenten plaats. Gemeente Renkum heeft gemeente Zevenaar en gemeente Neder-Betuwe geïnspireerd.

Meer informatie

Dorpsplatform
Mevr. J. van Woggelum
Tel. 026-3348552
E-mail: j.van.woggelum@renkum.nl

Adoptiewijk FC Twente

De maatschappelijke kracht van een voetbalclub

Organisatie Voetbalclub FC Twente

Waarom dit initiatief? **De wijk Berflo Es was toe aan een upgrading**

In 2004 is een project gestart om de aandachtswijk Berflo Es in Hengelo een sterke upgrading te geven. Daarnaast wilde de gemeente dat de moeilijk bereikbare bewoners ook bereikt werden. Dat is deels gelukt. De gemeente Hengelo geeft aan dat het een illusie is om alle bewoners betrokken te laten zijn.

Wat is het? **Een belangrijk netwerk met kansen**

Omdat er gebrek was aan een coalitie van partners met een belangrijke positieve uitstraling en zij daarmee een bijdrage kan leveren aan een goed leefklimaat, heeft voetbalclub FC Twente deze rol op zich genomen. Deze voetbalclub, in samenwerking met andere organisaties en de gemeente, kan met haar positieve uitstraling weer nieuwe dynamiek geven aan de wijk. De club beschikt over een oefenaccommodatie en een voetbalacademie in de buurt. Ze heeft een positieve uitstraling op de Twentse gemeenschap en kent in haar organisatie diverse groepen (spelers, werkgevers, medische en technische staf) die vanuit hun positie op een aantal terreinen actie kunnen ondernemen. FC Twente is hiermee een partij met een groot netwerk dat uit mensen bestaat die een rol kunnen spelen in het bereiken van de belangrijkste doelstelling van dit project: het verbeteren van de leefbaarheid van de wijk Berflo Es in Hengelo.

Sturen op thema's

- **Sport en beweging**

FC Twente en de trainingsfaciliteit in de wijk zetten zich in om de bewoners te helpen. Sport en beweging is daarbij een middel én een doel; het brengt bewoners bij elkaar en in beweging.

- **Leefbaarheid**

Er wordt nadruk gelegd op voorzieningen, speelplekken en activiteiten. Door afspraken te maken met organisaties zoals Jantje Beton worden hier ook concrete resultaten geboekt. De herstructurering van de wijk is in volle gang en bovendien wijzen de projectmedewerkers op het belang van sociale acti-

vering en denken ze met de buurtbewoners mee over de plannen.

- **Bewonersparticipatie**

Bijvoorbeeld, 'de Berflotribune' is een onlinekrant over Berflo Es. Deze wordt samen met het kinderpersbureau gemaakt door 30 tot 40 freelancers uit de wijk. Er wordt gekeken of hier met hulp van stagiairs het bereik van de krant kan worden vergroot.

- **Onderwijs en arbeidsmarkt**

'Scoren door scholing' benadert risicojongeren en laat ze stage lopen bij ondernemers die in een netwerk zijn verbonden aan FC Twente. De keeper Sander Boschker is ambassadeur van dit project. Van de 65 jongeren die in 2006 deelnamen aan het project stroomde meer dan 4/5 door naar het ROC of naar werk.

'Scoren door participatie' richt zich op dertig gezinnen, die gemotiveerd worden om taallessen te volgen. Dit is een samenwerkingsproject met o.a. de provincie Overijssel en de gemeente. In 2006 is de samenwerking opgezet, in 2007 zijn de gezinnen geselecteerd en werd begonnen met de taallessen. Ook werden er dertig werkervaringsplaatsen gezocht voor werklozen uit de wijk.

Wat maakt het tot een succes?

Volkssport nummer 1 en clubgevoel

Mensen worden getriggerd door voetbal, voetbal is volkssport nummer 1. Een partij die beschikt over een positief imago! En daarnaast nog beschikt over geld, voorzieningen en een groot netwerk met kundige en welwillende mensen. Deze partij adopteert een wijk. Hiermee geeft zij aan bereid te zijn medeverantwoordelijkheid te dragen voor het verbeteren van de leefbaarheid van een wijk. Zij mobiliseert andere instanties en zeker ook de wijkbewoners om gezamenlijk activiteiten te verrichten.

De gemeente heeft het project geëvalueerd en is tevreden over het resultaat van het project: het taalniveau is gestegen, evenals de werkgelegenheid. Daarnaast is de gemeente tevreden over het aantal bewoners dat actief heeft deelgenomen. Een aantal projecten is doorgezet ondanks dat FC Twente nu niet meer de officiële 'adoptieouder' is van de wijk.

Wat gebeurt er nog meer op dit gebied?

- Op 1 oktober 2008 is op het VROM congres 'Scoren in de wijk' een intentieverklaring ondertekend door vijf clubs (FC Twente, NEC Nijmegen, NAC Breda, Vitesse, FC Utrecht), vijf gemeenten en plaatselijke woningcorporaties waarin zij verklaarden zich de komende jaren gezamenlijk in te spannen om de leefbaarheid in (achterstands)wijken te verbeteren.
- Stichting Meer dan Voetbal: "Voetbal is er voor iedereen. En voetbal is van iedereen. Dat maakt voetbal bij uitstek geschikt om mensen te binden, jong en oud, zwart en wit, arm en rijk." Stichting Meer dan Voetbal gebruikt deze bindende kracht om problemen in de samenleving aan te pakken.

Scoren in de wijk organiseert

Theaterstuk met wijkbewoners over voetbal

In navolging van de theatervoorstelling 220 Volt, die in het najaar van 2008 werd opgevoerd, is Scoren in de wijk bezig met de voorbereidingen van een tweede theaterproductie. Wijkbewoners en professionele theatermakers werken momenteel gezamenlijk aan een groot theaterstuk over de wereld van het voetbal. De voorstelling is in 2010 op vier avonden gebracht in het Rabotheater in Hengelo.

Prijs voor interactieve voetbalmuur

Yalp, het bedrijf dat de interactieve voetbalmuur op initiatief van Scoren in de wijk heeft ontwikkeld, is voor dit product onderscheiden met de Pleasureworld Award op een grote vakbeurs voor onder meer sport en recreatie. De jury prees de combinatie van het 'oude balletje trappen tegen de muur' met bijzondere ICT-toepassingen.

Pannakooien

Doelstelling is een voorziening in de wijk te realiseren waar kinderen van de twee basisscholen veilig kunnen sporten.

Voetbalcursus voor jongeren

Het doel is kinderen stimuleren met sport bezig te zijn, zodat zij spelenderwijs werken aan hun conditie en door middel van de sport deel uitmaken van een groep. Dit wil de stichting realiseren door een op maat toegesneden cursus aan te bieden waarvan de fysieke en mentale training een belangrijk onderdeel uitmaken.

Partners

De uitvoering is in handen van stichting FC Twente, scoren in de wijk. Samenwerking is er met de leerkrachten van de deelnemende basisscholen, de gemeente Hengelo, de GGD en Scala Welzijn.

Meer informatie

Gemeente Hengelo
Mevr. Willy van Diepen
Tel. 074-2459529

LETS

Ruilhandel op het internet

Organisatie LETS Nijmegen

“Ik doe iets voor jou, jij doet iets voor hem, hij doet iets voor haar en zij doet weer iets voor mij. Alles draait om ruilen. Niet met z'n tweeën, maar in een groep zonder dat er geld betaald wordt.”

Waarom dit initiatief?

Crisis bood kansen

De gemeente Nijmegen wil de leefbaarheid van en de betrokkenheid van bewoners bij haar wijken vergroten en heeft zich daarbij laten inspireren door een initiatief dat haar oorsprong vindt in British Columbia, Canada. Ten tijde van een recessie, begin jaren tachtig van de vorige eeuw, hadden de inwoners te weinig geld om in hun behoeften te voorzien. Door diensten en goederen onderling te ruilen werd het mogelijk om jezelf in je behoeften te voorzien! De oorspronkelijke aanleiding van dit initiatief komt dus voort uit slechte economische tijden, terwijl in Nijmegen (maar ook in Afrikaanse en Aziatische landen) de oorzaak gezocht moet worden in een verslechtering van de sociale en fysieke leefomgeving. Zo zie je maar, eenzelfde systeem dat voor verschillende doeleinden gebruikt wordt.

Wat is het?

Voor ieder wat wils!

LETS is een afkorting van Local Exchange Trading System en is een systeem op internet waarmee ruilhandel wordt gerealiseerd. Achter het systeem zit een verdienmodel. Niet letterlijk, maar symbolisch. Door dingen of diensten te ruilen kun je punten verdienen, die je weer kunt inzetten om dingen of diensten te kopen. Schoonmaken van de woning, schoffelen van de gemeentegroen, het lenen van een paar laarzen voor de bruiloft van je broer of het geven van bijles. Het levert allemaal punten op. Het mooie van dit systeem is dat alles kan worden gevraagd, aangeboden en geruild zolang er een behoefte is. Geld heb je misschien niet, maar wel talent waar anderen voor willen 'betalen' en anders kun je altijd nog klusjes doen voor de gemeente, waardoor je ook punten krijgt en kunt meedoen met het systeem. Zou je graag een knipbeurt krijgen, maar heb je even geen geld? Dan kijk je op internet of een kapster misschien een poetsvrouw zoekt.

Er is een kernteam benoemd dat faciliteert en een kader stelt door een reglement op te zetten waarbinnen aan iedereen veel ruimte wordt gegeven diensten aan te bieden. Kiezen uit een ruim aanbod geeft ons de mogelijkheid gebruik te maken van ons zelfbeschikkingsrecht.

In Nijmegen ervaart men dat door dit initiatief de betrokkenheid bij de wijk wordt vergroot: men helpt elkaar door in te spelen op de vraag van de ander.

Wat maakt het tot een succes?

Waarom dit werkt ...

Door diensten en goederen te ruilen met je buurt-, dorps- of stadsgenoten kun je dingen of diensten kopen die je anders niet binnen je bereik had. Daarom werkte het zo goed in tijden van crisis. Het wordt moeilijker als iedereen toch al over voldoende middelen beschikt om in al zijn behoeftes te kunnen voorzien.

Wat gebeurt er nog meer op dit gebied?

Niet alleen de gemeente Nijmegen is enthousiast over dit ruilsysteem.

Ook op andere plekken in Nederland en buiten de landgrenzen is men enthousiast: op méér dan tachtig plekken in Nederland wordt dit LETS-systeem toegepast:

- LETS in Zuthphen (www.letszutphen.nl)
- LETS in Tiel (www.letstiel.nl)
- LETS in Apeldoorn (www.letsapeldoorn.net)
- LETS in Utrecht (www.sterrenstelsel.nl)
- LETS in Amsterdam (www.noppes.nl)

Meer informatie

LETS Nijmegen
Tel. 06-57194531

Plantjesmarkt Vogelbuurt

Een leefbare buurt maken we samen en hoeft niet veel geld te kosten!

Organisatie

Urbannerdam
in opdracht van de deelgemeente Charlois, Rotterdam

Urbannerdam organiseert de Plantjesmarkt in de Vogelbuurt in opdracht van de deelgemeente Charlois te Rotterdam. Deze activiteit wordt nu al een aantal jaren georganiseerd en komt voort uit de behoefte van de bewoners van de Vogelbuurt. Bewoners kunnen voor weinig geld planten aanschaffen voor hun eigen tuin.

Waarom dit initiatief?

Een aantrekkelijke woonomgeving

De volgelbuurt was stendig en bewoners wilden meer kleur op straat. Op basis van dit geluid heeft Urbannerdam de Plantjesmarkt geïnitieerd. De afgelopen vijf jaar is deze jaarlijkse dag georganiseerd, waarbij de eerste vier jaar Urbannerdam de trekkersrol op zich heeft genomen en zij deze rol vorig jaar heeft overgedragen aan het opbouwwerk. Het is ontzettend belangrijk dat iemand de trekkersrol op zich neemt en dat ook voor iedereen duidelijk is, wie of welke instantie dat ook is. Een succesvolle actie staat en valt met een enthousiaste trekker en continuïteit in de organisatie.

Wat is het?

Een plantjesmarkt

In het kader van het project Vogelbuurt worden diverse activiteiten georganiseerd voor bewoners in de buurt. Om bewoners te stimuleren de tuinen van hun woning (voortuin, geveltuint, achtertuin, balkons) en de woonomgeving (de straten) mooi te houden wordt één keer per jaar, in de maand april de Plantjesmarkt georganiseerd. Bewoners kunnen voor een gering bedrag planten kopen om hun tuin en woonomgeving (én dus ook hun buurt) leefbaarder te maken. Gemeentewerken van de deelgemeente Charlois stelt de planten en bakken beschikbaar.

Er zijn zeker effecten te benoemen van deze actie, al zijn ze niet meetbaar. Duidelijk is dat er een gevoel van saamhorigheid onder de bewoners ontstaat. Uiteindelijk wordt maar een klein deel van de bewoners bereikt. Dit zijn zowel jongeren als ouderen. In de

Vogelbuurt gaat het om vijf procent. Dat is niet veel, maar tegelijkertijd betreft het een niet onbelangrijk deel van de bewoners. "Wanneer we kijken naar het totale bereik door al onze initiatieven die we hebben opgezet, zien we dat veel mensen enthousiast en betrokken zijn in onze buurt," zo zegt mevrouw Zwebe van Urbannerdam. "Het mooie is ook dat de plantjesmarkt van afgelopen april door de bewoners is uitgebreid met een straatspeeldag ... als dat geen enthousiasme uitdraagt!"

Wat maakt het tot een succes?

Vraaggestuurd, simpel en laagdrempelig

Mevrouw Zwebe van Urbannerdam geeft aan dat dit initiatief om twee redenen erg succesvol is. Allereerst omdat het idee komt vanuit de buurt, het initiatief sluit aan bij de wens van de bewoners. Daarnaast is deze actie simpel en laagdrempelig. Zowel qua kosten als qua moeite. De bewoners betalen een klein bedrag om hun straat mooier te maken en er wordt hen veel moeite bespaard doordat gemeentewerken naar ze toe komt en ter plaatse de planten verkoopt aan de buurtbewoners. De bewoners zijn alleen verantwoordelijk voor het planten van de plantjes, niet voor het beheer.

Omdat de bewoners voor de planten betalen maakt dat ze eigenaar van dit perkgoed. Ze helpen ook nog mee om ze te planten. Dat maakt dat ze er zuiniger op zijn.

Wat gebeurt er nog meer op dit gebied?

Dit initiatief heeft binnen de gemeente Rotterdam tot een nieuw idee geleid: het 'groene vingersinitiatief'.

Meer informatie

Urbannerdam
Mevr. Heleen Zwebe
Tel. 010-2806444
E-mail: h.zwebe@urbannerdam.nl

Gouden Buur spaarpas

Gewenst gedrag belonen

Organisatie Woningstichting Volksbelang

Huurders ontvangen spaarpunten bij goed gedrag. Door huurders te belonen wil de woningstichting Volksbelang, samen met de gemeente, de leefbaarheid van en betrokkenheid bij de buurt vergroten. De gespaarde punten kunnen worden ingeruild voor korting of producten bij de lokale winkeliers.

Waarom dit initiatief?

Inspiratie uit Engeland

De woningstichting Volksbelang is geïnspireerd geraakt door een initiatief uit Engeland en is in haar eigen omgeving rond gaan kijken. Er was al een klantenspaarpas van de lokale winkeliersvereniging 'Hart van Wijk'. Woningstichting Volksbelang heeft zich bij het initiatief aangesloten. Het resultaat is de Gouden Buur spaarpas. Het enthousiasme van Volksbelang voor dit initiatief komt voort uit de theorie achter dit idee: het belonen van goed gedrag van huurders. Mevrouw Noordstrand geeft aan dat de focus veel te vaak ligt op de negativiteit: huurders die niet betalen of huurders die overlast veroorzaken. "Waarom richten we ons niet op de mensen die wél goed gedrag vertonen, die groep is veel groter!" Het gaat in deze situatie om circa 2000 huurders, verdeeld over negen buurten. Dit initiatief loopt inmiddels meer dan een jaar (in 2007 is al gestart met de interne voorbereidingen) en zal in ieder geval nog drie jaar voortduren.

Wat is het?

Punten sparen met wonen

Huurders krijgen punten wanneer de huur op tijd betaald is, de tuin goed onderhouden wordt en men geen overlast veroorzaakt. De woningstichting is ervan overtuigd dat deze drie aspecten bijdragen aan een aantrekkelijke buurt met betrokken bewoners. Daarnaast kunnen nog extra punten worden verdiend wanneer bewoners deelnemen aan sociale activiteiten, bijvoorbeeld door plaats te nemen in buurtpanels. Elk punt is één eurocent waard. Vier keer per jaar ontvangen de huurders een overzicht van de gespaarde punten. Vanaf dat moment kunnen zij de punten op hun pas zetten. De huurders kunnen zelf bepalen wanneer en waarvoor zij de punten omzetten in korting of producten bij de lokale winkeliers.

Zowel de individuele huurder als de buurt profiteert van de verdiende punten. Want het totaal aantal gespaarde punten per huurder wordt aan het eind van het jaar verdubbeld en in geld uitgekeerd aan de buurt. Met dit geld kan de bewoner activiteiten organiseren voor de hele buurt: een buurtbarbecue om de sociale cohesie te vergroten of het plaatsen van plantenbakken om de leefomgeving aantrekkelijker te maken. De buurtinitiatieven worden ingebracht of verzameld door het buurtpanel. Voor alle negen buurten is er een panel met een vertegenwoordiging van de betreffende buurt. Deze groep komt een paar keer per jaar bijeen. Dan praten zij samen met de woningstichting en de gemeente over het wel en wee in de buurt. Ze maken ook samen een actieplan met verbeterpunten. Het doel van de buurtpanels is om het initiatief bij de bewoners te leggen.

Kortom, door te werken met een spaarpas wordt gewenst gedrag beloond en wordt de consumptie gestimuleerd van diensten die voldoen aan criteria die de leefbaarheid van en betrokkenheid bij de buurt verbeteren. Met de spaarpas laat je zien dat consumenten een verschil kunnen maken en dat de juiste stimulansen daarbij belangrijk zijn.

Geduld is een schone zaak ...

De gedachte achter dit idee maakt het initiatief tot een succes: belonen van goed gedrag! Daarnaast wordt er bij dit initiatief samengewerkt tussen vier partijen: de woningstichting, de gemeente, de winkeliersvereniging en de huurders. "We zien effecten zowel in de fysieke leefomgeving, als in het gedrag en de mentaliteit van de bewoners. Al duurt het lang voordat je dat ziet." Bewoners vinden het leuk om dingen te bedenken, maar leggen het liefst de verantwoordelijkheid bij de gemeente en de woningstichting. Ze willen wel plantenbakken zien op de straat, maar verwachten van de gemeente dat zij zorg dragen voor het geven van het water. "En dat is nou net niet de bedoeling," aldus mevrouw Noordstrand, "bewoners kunnen veel meer dan we met z'n allen denken en zijn zeker in staat verantwoordelijkheden op zich te nemen."

Door te werken met een spaarpas ga je uit van de veronderstelling dat wanneer je gedragsverandering nastreeft, het effectiever is om mensen op een positieve en stimulerende manier aan te spreken dan op een negatieve en restrictieve manier.

Wat maakt het tot een succes?

Belonen werkt beter dan repressie

Mensen zijn gevoelig voor complimentjes en cadeautjes. Waarom? Omdat mensen zo graag willen voldoen aan de norm, maar zo snel in de verleiding komen om andere winstdoelen na te streven. Als je eenmaal begonnen bent met sparen en er komen voordelen in het verschiet, dan stimuleert dat om door te zetten. Mevrouw Noordstrand onderschrijft dit effect. Wij zijn nog maar een jaar bezig en dat is te kort om de effecten op de lange termijn te zien. Maar wij merken wel dat meer huurders zich beter gedragen, partners worden van woningstichting Volksbelang en actief zijn in de buurt. Het lijkt erop dat het gestelde doel: meer betrokkenheid bij de buurt, bereikt gaat worden.

Wat gebeurt er nog meer op dit gebied?

Het systeem van deze spaarpas, dus mensen belonen voor goed gedrag, wordt op verschillende plekken op verschillende manieren gedaan in Nederland. Hieronder volgt een aantal initiatieven:

NU-spaarpas, Rotterdam

NU-spaarpas is een technologisch geavanceerd beloningssysteem voor duurzaam gedrag en duurzame consumptie. NU-spaarpas is interessant voor iedereen die op lokaal niveau duurzaamheid en leefbaarheid wil bevorderen: marketeers, afvalverwerkers, openbaarvervoersbedrijven en wetenschappers. Het NU-spaarprogramma is een beloningssysteem voor duurzaam (aankoop)gedrag van consumenten. 'Duurzaam' wordt daarbij opgevat in brede zin: milieuvriendelijk en energiezuinig, maar ook mensvriendelijk, diervriendelijk, solidair, sociaal en leefbaar. Het systeem richt zich primair op gedragsverandering en in mindere mate op mentaliteitsverandering.

Met belgerinkel naar de winkel, landelijk

Fiets en je wint! Doel bij deze campagne, waar allerlei verschillende winkels aan meedoen is het vervoergedrag van de Nederlander te beïnvloeden: pak de fiets in plaats van de auto. Je bereikt hiermee een aantal doelen: klimaatbeheersing, minder stik- en fijnstof, een betere conditie en gezondheid, betere leefbaarheid en bereikbaarheid én de kans op een prijs. Je wint altijd! Hoe meer winkels je bezoekt, hoe meer stempels je krijgt. Hoe meer stempels, hoe voller je spaarkaart én hoe groter de kans op 'fietsprijzen'. Deze campagne is in 2010 voor het derde jaar geor-

ganiseerd. Evaluatie heeft laten zien dat een deel van het resultaat is behaald: voor het afleggen van korte afstanden pakt negen procent van de fietsers sneller de fiets dan de auto.

Woon bonuskaart, Vivare (planfase)

Gedrag dat bijdraagt aan een leefbare omgeving wordt beloond met middelen die de leefbaarheid nogmaals versterken. Dit idee heeft een positieve insteek. De inzet is niet het verbeteren van de openbare ruimte maar juist op de plek waar de invloed lastiger is, namelijk het eigen domein van bewoners.

Meer informatie

Woningstichting Volksbelang
Mevr. Emmy Noordstrand
Karel de Grotestraat 59
Postbus 244
3960 BE Wijk bij Duurstede
Tel. 0343-595888
E-mail: info@volksbelangwbd.nl

Opzooieren

De buurt werkt aan een mooie straat

Organisatie Gemeente Rotterdam
Opbouwwerk en deelgemeenten

Misschien wel het meest bekende fenomeen onder de participatieprojecten in Nederland, het 'Opzooieren'. Bewoners van de Rotterdamse straten die samen dagen organiseren om de straat schoon te maken en kleur te geven.

Waarom dit initiatief?

Hoe 'Opzooieren' in de Dikke van Dale kwam ...

Cornelis Willem Opzooier, Rotterdammer van geboorte, was in de negentiende eeuw een bekende filosoof en theoloog. De Opzooierstraat in Het Nieuwe Westen (deelgemeente Delfshaven) is naar hem vernoemd. Eind jaren tachtig, begin jaren negentig ondernamen bewoners van deze straat allerlei initiatieven om zelf de leefbaarheid in hun straat te verbeteren: meer verlichting, geveltuinten en vooral beter onderling contact. In het kader van het toenmalige project 'Sociale Vernieuwing' werd de Opzooierstraat met succes gepromoot als 'goede voorbeeld' in Rotterdam. Al spoedig sprak men van Opzooieren, een werkwoord dat nu zelfs in het woordenboek is te vinden.

Wat is het?

Voor bewoners, door bewoners

'Opzooieren' kenmerkt zich door straatactiviteiten voor en door bewoners. Deze activiteiten zijn vooral gericht op het verbeteren van onderling contact, vaak in combinatie met schoon en heel, kinderen en veiligheid. Bewoners worden ondersteund door de stad (campagne), deelgemeente (faciliteiten) en veelal ook opbouwwerk in hun buurt. Het Opzooieren is tussen het Opzooiergala 2008 en het Opzooiergala 2010 gegroeid van 1.732 straten naar 2.018 straten. Een groei van zestien procent in twee jaar! In bijna vijftig procent van de Rotterdamse straten wordt nu geOpzooierd. Het Centrum voor Onderzoek & Statistiek (COS) meldde in 2009 dat achttien procent van de Rotterdammers Opzooiert. Dat zijn meer dan 100.000 Rotterdammers.

De projecten 'Opzooieren' en 'Mensen maken de Stad' vormen samen een programma dat participatie, sociale cohesie en actief burgerschap op straatniveau stimuleert. Het programma zet ver-

schillende instrumenten in om het ontstaan van actieve straatnetwerken te stimuleren. Onderzoek wijst uit dat deze straatnetwerken onderling respect, dienstverlening en vertrouwen, alsook gevoelens van veiligheid en leefbaarheid bevorderen.

Promotie

Op de website van 'Opzoomer Mee' laat een filmpje zien hoe het opzoomen werkt. Een groep actieve straatbewoners begint in de ochtend met het opbouwen en uitladen van alle spullen die ze nodig hebben om de straat schoon te kunnen maken. Wanneer een nieuwe bewoner zijn voordeur opent, wordt hij op een vriendelijke manier uitgenodigd om mee te doen. Dit kan bijvoorbeeld door zelf zijn straat schoon te maken, leuke bloemen te planten en later gezellig mee te eten met de barbecue.

Wat maakt het tot een succes?

Opzoomen is mensenwerk

De organisatie van 'Opzoomer Mee' schrijft dat niet elke straat even succesvol is. Soms komt een goed initiatief niet uit de verf, doet slechts een bepaalde groep mee, krijgen de bewoners onderling gedoe of raakt een straat in het slob door het verhuizen van de gangmakers. Kortom, het blijft mensenwerk en drijft op de competenties van de Rotterdammers.

De kracht van het Opzoomen zit in het vergroten van de betrokkenheid van mensen omdat het om hun directe leefomgeving gaat. Het komt heel dichtbij! Daarnaast werkt dit zo goed omdat mensen gevraagd worden om mee te doen. "Jij wilt toch ook een schone straat?" Maar weinig mensen durven in een groep uit te spreken het niet eens te zijn met de sociale norm. En doen dan dus mee.

Wat gebeurt er nog meer op dit gebied?

Wat 'Opzoomer Mee' zoal doet

'Opzoomer Mee' gaat verder dan schoonmaakdagen en barbecues op straat. Onder dezelfde vlag worden feesten georganiseerd voor bijvoorbeeld Halloween, worden zeven meter hoge kerstbomen aangeboden en wordt de prijs voor de meest bijzondere straat uitgereikt door 'Prinses Maxima'. Ook kunnen mensen een cursus volgen om hun competenties voor het organiseren van Opzoomeracties te vergroten. Zo zie je maar dat het schoonmaken van een straat zeker kan uitgroeien tot iets groots en daarmee een bijdrage levert aan de leefbaarheid van een stad.

Vier kerst met je buren

Nodig in december uw buren uit voor een onvergetelijk straatfeest. De boodschappen (een volle boodschappentas) regelen wij! Ook een fraaie kerstboom van zeven meter is mogelijk. Het enige wat u hoeft te doen: zorgen dat zoveel mogelijk buren naar het straatfeest komen.

Volle Boodschappentas

Koffie, thee, speculaas, bekers, lepels, cacao, creamer, suikerklontjes, chocolaatjes, 50 uitnodigingskaarten, 50 meter lint, 30 kerstballen (karton) en een kortingsbon voor een lichtslang van 45 meter (u betaalt een tientje).

Waardebon 175 euro

(Voor als u meer boodschappen nodig heeft voor het straatfeest.)

Opzoomerawards 2010

Begin 2010 worden tijdens een speciale gala-avond Opzoomerawards uitgereikt aan Rotterdamse straten. Met deze Opzoomerawards worden straten en Rotterdammers gewaardeerd die bijzondere prestaties leveren om hun straat (kind)vriendelijker, veiliger en schoner te maken.

'Opzoomerawards 2010' is het vervolg op het succesvolle Opzoomergala van 24 januari 2008. Toen werden in het bijzijn van prinses Máxima voor het eerst Opzoomerawards uitgereikt. Deze bijzondere plechtigheid vond plaats op de Spidoboot James Cook. Een flink aantal landelijke televisiezenders en kranten besteedde aandacht aan deze gebeurtenis.

Opzoomer Academie

De Opzoomeracademie draait volop. Een van de bijzondere activiteiten tot nu toe was de masterclass 'doorleren in de straataanpak'. Aan deze masterclass namen bewoners, opbouwwerkers en bestuurders/politici deel. De masterclass produceerde uiteindelijk de brochure 'Stad met sterke straten'. De brochure gaat in op de mogelijkheden, kansen en bedreigingen van het straatwerk in Rotterdam. De brochure werd vrijdag 13 maart 2009 tijdens een speciale bijeenkomst van de masterclass op het stadhuis gepresenteerd aan wethouder Grashoff van Participatie, Cultuur en Milieu.

**Meer
informatie**

Opzoomer Mee
Schiedamsedijk 55a
3011 EE Rotterdam
Tel. 010-2131055
E-mail: info@opzoomermee.nl

Schoffelcontract

Bewoners schoffelen gemeentelantsoen voor geld

Organisatie Gemeente Gilze en Rijen

De gemeente Gilze en Rijen heeft afspraken gemaakt met een aantal buurtverenigingen over het gezamenlijk onderhouden van de eigen woonomgeving. De leden van de verenigingen schoffelen de plantsoenen, steken graskanten af en ruimen zwerfafval op. De buurtvereniging (en dus niet de persoon) krijgt daarvoor een vergoeding.

Waarom dit initiatief

Voor de vereniging zijn het inkomsten, voor de bewoners netter groen

In 2001 maakte de gemeente met de eerste vereniging afspraken over het onderhoud van het groen. Verenigingen konden zichzelf aanmelden om onderhoudswerkzaamheden te plegen in het openbaar groen om een centje bij te verdienen. Daarnaast kunnen de bewoners ervoor kiezen om het onderhoud net iets netter te doen dan een aannemer het zou doen. Dat is in hun eigen belang. Nu zijn er negen verenigingen actief en aannemer op basis van een schoffelcontract.

Wat is het?

Afspraken met een vereniging over kwaliteit

De gemeente en de buurtvereniging dragen beide een steentje bij aan de kwaliteit van de ruimte, door het schoon, heel, veilig en leefbaar te maken. Deze vorm van samenwerken draagt bij aan sociale cohesie: met elkaar de wijk onderhouden!

Een vereniging is direct op te richten en is geen formele rechtspersoonlijkheid. De vereniging dient minimaal te bestaan uit een voorzitter, penningmeester en secretaris en heeft een statuut waarin staat wat ze doen. Dit wordt opgenomen in de gemeentegids.

De verenigingen doen niet alles. De gemeente neemt het snoeien van hagen en bomen voor haar rekening. Het afval afkomstig van het onderhoud aan openbaar groen wordt zonder kosten afgevoerd door de gemeente. De schoffelcontracten zijn niet specifiek op een doelgroep gericht. De ervaring leert dat vooral jonge mensen met kinderen en ouderen deelnemen.

Het schoffelseizoen duurt van 1 april tot 1 november. De aftrap van het nieuwe seizoen vindt plaats op 21 maart. Gedurende het seizoen moeten de buurtverenigingen zes keer schoffelen en opruimen. Het tijdstip van de werkzaamheden en de samenstelling van de groep die het uitvoert kan door de vereniging zelf worden bepaald. Gedurende het schoffelseizoen beoordeelt een van de wijkteamleiders van de afdeling Beheer Openbare Ruimte enkele keren het werk. Als het onderhoud goed is uitgevoerd, betaalt de gemeente in november de afgesproken vergoeding. Die vergoeding is afhankelijk van de oppervlakte die onderhouden wordt en het werk dat moet worden gedaan. In Gilze en Rijen krijgt de vereniging ongeveer de helft van het bedrag dat normaal aan een aannemer betaald zou moeten worden. Ze doen er hetzelfde voor als de aannemer, alleen zijn de storkosten en het ophalen van afval dan weer voor kosten van de gemeente. De vereniging is er blij mee.

Samen je woonomgeving onderhouden heeft niet alleen een schoon en opgeruimd plantsoen als eindresultaat. Het schept ook een betere onderlinge band en er ontstaat een grotere zorg voor de woonomgeving. Maar ook:

- schone buurt/wijk
- meer sociale samenhang
- betrokkenheid bij eigen buurt
- gedeelde verantwoordelijkheid

Wat maakt het tot een succes?

Geld en groepsdruk

Het gezamenlijk afspraken maken in een contract werkt omdat mensen niet zo snel nee durven zeggen als de rest van een groep het wel wil en doet. Dat heeft te maken met het menselijk gedrag om in groepen te kunnen overleven. De groep bepaalt dan wat je doet en als je het niet doet hoor je ook niet bij de groep. Er is gezelligheid tijdens het werk en de vergoeding in geld prikkelt op een positieve manier, omdat je beloond wordt voor je inspanningen. Doe je het niet, dan komt er ook geen geld in de kas van de vereniging. De vereniging krijgt de mogelijkheid om zelf te kiezen wat zij met dit geld willen doen.

Al aanwezige sociale samenhang vergroot het succes. In één dorp wordt een derde van het totale onderhoud door middel van contracten uitgevoerd.

Wat gebeurt er nog meer op dit gebied?

De internetsite van Buurtvereniging Schilberg

Informatie over de wijkvereniging

De wijkvereniging Onze Lieve Vrouwe Put Schilberg Echt Susteren, opgericht op 28 maart 1977, heeft als voornaamste doelstelling: het bevorderen van de leefbaarheid in de wijk Schilberg. De vereniging organiseert uitstapjes, volksfeesten en activiteiten voor jong en oud, werkt mee aan een goede sfeer en een goed milieu in de wijk en doet aan sport en ontspanning. Er zijn ongeveer 110 gezinnen lid van de vereniging.

Enne, dat schoffelen?

Voor zowel de goede sfeer als voor een goed milieu schoffelen de bewoners van de wijk zelf de perken en plantsoenen in hun wijk.

De gemeente geeft de vereniging daar een mooie vergoeding voor. We gebruiken die om uitstapjes, activiteiten en feesten goedkoper te maken voor de leden (bijvoorbeeld sint, paashaas en straatspeeldag). De gemeente hoeft nu zelf alleen maar af en toe struiken te snoeien en de straten en stoepen schoon en onkruidvrij te houden. De buurtvereniging zorgt voor het vrij van afval en onkruid houden van de perkjes en plantsoenen. De plantsoendienst van de gemeente haalt op vrijdagochtend het afval op.

Wanneer en waar?

Als u in Schilberg woont, heeft u de vrijwilligers vast wel eens aan het werk gezien. De harde werkers zijn elke donderdag van ongeveer zes tot negen uur 's avonds ergens in de wijk bezig in een gemoedelijke sfeer. We beginnen in april en we gaan door tot oktober (soms gaan we door tot september of november, in ieder geval zolang er onkruid groeit).

Met de gemeente is afgesproken dat wij in het gebied tussen Kerkveldsweg-Oost, Rijksweg Zuid, spoorlijn en Kleefstraat de perkjes en plantsoenen netjes houden. Er zijn in dit stuk Schilberg meer dan honderd plaatsen waar we schoffelen: tientallen plantsoenen en vele tientallen kleine perkjes. Die kleine perkjes zijn bijvoorbeeld de stukjes grond rondom bomen aan de straten.

Het team schoffelaars

Elk jaar varieert de groep schoffelaars in grootte van drie tot tien mensen. Nieuwe deelnemers zijn natuurlijk van harte welkom,

meer handen maakt lichter werk, het werk is sneller klaar en het is nog gezelliger ook. Als u mee wilt doen, hoeft u zich nergens aan te melden (dat mag natuurlijk wel, bijvoorbeeld via e-mail), u kunt gewoon meedoen en u krijgt dan een hartelijke ontvangst. Op donderdagavond loopt of fietst u gewoon even in de wijk en u vindt ons zo snel.

De inwendige mens

Er wordt gezorgd voor koffie en limonade en soms een koekje of wat ander lekkers in een pauze. We hebben er een gewoonte van gemaakt om elk jaar aan het einde van het schoffelseizoen met de schoffelaars en hun partner uit te gaan eten in een goed restaurant.

Gereedschap

De vereniging heeft zelf een aardige hoeveelheid tuingereedschap voor het schoffelen, zoals een kruitwagen, bezems, harken en scheppen. Soms hebben we iets zwaarder materiaal nodig en dan is er altijd wel iemand die dat voor zijn of haar eigen tuin heeft liggen en dat even uit wil lenen, bijvoorbeeld een trimmer of een kettingzaag.

Donaties welkom

Als u een donatie wilt doen in de vorm van bruikbaar en stevig tuingereedschap, doet u ons daar ook een groot plezier mee.

Niet bij slecht of heet weer

Als het hard regent of als er een hittegolf heerst gaan we niet schoffelen. Aan de ene kant is dat niet gezond, aan de andere kant is het nutteloos.

Als er te veel mensen met vakantie zijn, meestal tijdens de zomervakantie, dan wordt er meestal ook niet geschoffeld: het team is dan te klein om goed te kunnen werken.

Meer informatie

Gemeente Gilze en Rijen
Mevr. C. van Leeuwen
Raadhuisplein 1
5121 JX Rijen
Tel. 0161-290200

Buurtaandeelhouderschap

De buurt als aandeelhouder

Organisatie Gemeente Capelle aan den IJssel

Wijkbewoners kopen aandelen in hun buurt door geld in een fonds te storten. De corporatie of de gemeente vult dit bedrag aan. De aandeelhouders beslissen vervolgens wat ze met het geld uit het fonds gaan doen.

Waarom dit initiatief?

Een vorm van wijkbeheer

Buurtaandeelhouderschap (afgekort BAS) is een vorm van wijkbeheer waarbij bewoners aandelen in hun wijk kopen. In Capelle aan den IJssel werd in 1998 de eerste BAS opgericht in de wijk de Hoven. Niet voor niks werd in deze wijk gestart met het initiatief, omdat dit een van de onrustigste delen wijken van Capelle aan den IJssel was. In eerste instantie hield een BAS zich bezig met het schoon- en veilig houden van de straat. Maar het accent kwam al snel te liggen op het organiseren van leuke dingen omdat de bewoners daar meer behoefte aan hadden.

Wat is het?

Een fonds aanleggen

Elke bewoner kan deelnemen aan BAS door geld te storten in een fonds of door maandelijks geld te laten inhouden van de huur door de corporatie. Bij de opstart van BAS stortte de gemeente een bijdrage van ongeveer 40.000 euro in het fonds. Hiervan lieten de bewoners een basket- en voetbalveld aanleggen.

Bewoners moeten zelf een actieve stap zetten om aandeelhouder te worden. Hopelijk zet dat ze ook aan om actief deel te nemen aan BAS. Voor allochtone bewoners geldt dat zij vaak vanzelf komen wanneer er een activiteit georganiseerd wordt. Daarom is er in Capelle altijd ruimte voor mensen die willen komen kijken.

Omdat de bewoners geld storten worden ze aandeelhouder of mede-eigenaar en daarmee ook medeverantwoordelijk voor de wijk. Dat was het oorspronkelijke idee.

Nu organiseren de buurtbewoners vooral leuke activiteiten in hun buurt. Ze gaan niet meer zelf aan de slag om te schoffelen, maar zijn in de weer met bloempotten, kerstbomen versieren en

het verven van CAI-kastjes. Het resultaat hiervan is er in de wijk minder kapotgemaakt wordt en dat de CAI-kastjes vrij blijven van graffiti. En daarmee ook een vermindering van de beheerkosten, omdat er minder vaak herstel werkzaamheden gedaan hoeven te worden.

Wat maakt het tot een succes?

Waarom dit werkt ...

Eigenaarschap is het toverwoord. Doordat bewoners geld betalen voor de openbare ruimte en activiteiten, zijn ze eigenaar geworden van hun eigen buurt. Daarmee zijn ze ook betrokken bij alles wat op straat gebeurt. Dat gevoel betekent dat ze hun buurt volgens de gemeenschappelijke norm gaan gebruiken.

Uit de krant

Lusten en Lasten in Breda Noordoost

Bewoners in Breda Noordoost krijgen de beschikking over budget zelf leefbaarheid-projecten uit te voeren.

Aanpak: Het experiment *Lusten en Lasten in Breda Noordoost* is onderdeel van het project 'Samen werken aan leefbaarheid' en gericht op het vergroten van de betrokkenheid van bewoners bij het verbeteren van de leefbaarheid in hun eigen buurt en wijk. Met *Lusten en Lasten* wil men de betrokkenheid van bewoners vergroten door ze de beschikking te geven over een eigen budget (de 'lusten') om hun wensen en ideeën te realiseren en door de besteding van dat geld te koppelen aan een grote mate van zelfwerkzaamheid (de 'lasten').

Het project is gestart met het inventariseren van ideeën onder bewoners op drie door bewoners aangegeven thema's: openbare ruimte, jeugd en veiligheid. Deze zijn geïnventariseerd in zogenaamde Werkplaatsbijeenkomsten met bewoners en professionals. Daarna zijn door middel van een enquête de resultaten van de bijeenkomsten bevestigd. Dit heeft geleid tot 212 ideeën. Deze zijn door het uitvoeringsteam, waarin gemeente, woningcorporaties en bewoners zijn vertegenwoordigd, beoordeeld en gekoppeld, waarna de bewoners besloten 18 van 112 verkiesbare ideeën uit te voeren.

Zelfwerkzaamheid van bewoners is een belangrijk uitgangspunt.

De bewoners werken samen in taakgroepen die als opdrachtgever in de uitvoeringsfase optreden. Men wordt desgewenst ondersteund door een projectopbouwwerker. Verder kan men zich laten ondersteunen door externe deskundigen. Een aantal externe deskundigen is bereid gevonden op pro Deo-basis de taakgroepen te ondersteunen. De uit te voeren maatregelen zijn in een taakopdracht vervat, die aan een aantal vooraf gestelde criteria moet voldoen. Vervolgens worden ze uitgevoerd door de taakgroep.

Contactpersoon: Anja van Leeuwen van Samenwerken aan Leefbaarheid
(informatie@sal-breda.org)

Kritische factoren zijn dat een BAS vaak draait op enkele gedreven buurtbewoners. Zodra deze verhuizen of ermee stoppen, dreigt voor een BAS ook het einde. Daarom is het ook belangrijk dat het BAS altijd een beroep kan doen op een groepje professionals.

**Meer
informatie**

www.capelsewijken.nl

Binnentuinen Utrecht Overvecht

Met en door bewoners: zelfbeheer van een binnentuin

Organisatie Gemeente Utrecht, wijk Overvecht

Bewoners gaven een binnentuin met hulp van gemeente en deskundigen een compleet nieuw uiterlijk. Na de grote opknabbeurt kwam het beheer van het terrein voor een groot deel in handen van de bewoners zelf. De gemeente Utrecht ziet het meedenken en meedoen van bewoners en uiteindelijk het zelfbeheer als een mogelijkheid om de sociale contacten tussen de flatbewoners te verbeteren.

Waarom dit initiatief?

Verloederde tuin bood kansen

Tussen een drietal flats in de wijk Overvecht lag een verwaarloosde binnentuin. De plek nodigde nauwelijks uit om betreden te worden. Het opknappen ervan werd gezien als een must. De groenvisie, waarin onder meer een betere aansluiting van het groen op de woningen centraal staat, droeg hieraan bij. De gemeente zag het opknappen van de binnentuin echter ook als een kans om de flatbewoners (met heel verschillende achtergronden) samen te laten werken, gesprekken op gang te brengen en de waardering voor elkaar te vergroten. Het moest een tuin worden die aansloot bij de leefwereld van de bewoners. Het binnentuinproject werd na een eerste succes gevolgd door nog twee zelfbeheerprojecten van binnentuinen in Overvecht.

Om bewoners te betrekken bij het project is vooraf gezocht naar sleutelfiguren uit de buurt, zoals mensen van opbouwwerk, het wijkbureau en de woningcorporatie Migros. Zij werken nauw samen met deskundigen (architecten, uitvoerders, projectcoördinator) die ervaring hebben met het uitvoeren van tuinontwerpen in samenwerking met bewoners. Om te zorgen dat bewoners betrokken blijven vinden een aantal keer per jaar klusdagen en sociale activiteiten plaats. Daarnaast is vanaf het begin van het project een coördinator ofwel buurtbeheerder aangesteld om de continuïteit te waarborgen.

Wat is het?

Zo ging en gaat het

De eenmalige, maar grote opknabbeurt ging vooraf aan een boel voorbereidingen. Van inspraakmomenten met burgers tot aan

het uitzoeken van het speelmaterieel. De inbreng van de bewoners bij het ontwerp was groot. Na het vaststellen van de diverse wensen werden keuzes gemaakt en de voorbereidingen getroffen. De gemeente verzorgde een groot deel van het voorbereidende werk zoals het egaliseren van de ondergrond. Op de officiële opknopdag was echter een grote rol weggelegd voor de bewoners, zoals het planten van nieuwe beplanting en het plaatsen van meubilair. Voor de kinderen werd een nieuw speelveld gecreëerd met voetbaldoelen, speeltoestellen, etc.

Na de opknopdag heeft de gemeente met betrokken bewoners afspraken gemaakt voor het zelf beheren van de binnentuin. De gemeente verzorgt daarnaast samen met betrokken partners een aantal klusdagen per jaar.

Wat maakt het tot een succes?

Een eigen tuin blijkt succesvol

Het succes zit ten eerste in de kleinschaligheid. Het gaat om een openbare plek, maar de binnentuin ligt tussen flats ingesloten en krijgt daardoor de indruk een plek van de flatbewoners te zijn. Volgens Jeroen Schenkels van de gemeente Utrecht is het project daarom goed af te bakenen. Daarnaast zit de juiste mix van mensen en deskundigen op het project. Zo zijn mensen van het opbouwwerk nauw gaan samen werken met de uitvoerders. Bovendien, wellicht de belangrijkste conclusie, blijkt 'groen' een goed aanknopingspunt te zijn om opbouwwerk uit te voeren.

Dat het project een succes is, blijkt uit de grote opkomst tijdens de klusdagen. Daarnaast is de contactpersoon van mening dat de woonplek veel levendiger is geworden. De ruimte wordt beter gebruikt, omdat deze meer multifunctioneel is en er simpelweg mooier uitziet. "Toch zijn het vooral de kinderen die er baat bij lijken te hebben. Een meerderheid van de opkomst tijdens de klusdagen zijn kinderen en zij zijn bovendien de voornaamste gebruikers van de binnentuin," aldus Jeroen Schenkels. De oudere doelgroepen bekijken de activiteiten van een afstand. Helaas zijn de sociale contacten tussen hen (nog) beperkt tot stand gekomen. "Dit blijft moeilijk" in een dergelijke multiculturele buurt.

Meer informatie

Gemeente Utrecht
Dhr. Jeroen Schenkels
Tel. 030-2864188

PakAan

Dak- en thuislozen aan het werk

Organisatie Stichting PakAan

Stichting PakAan heeft meer dan vijftig dak- en thuislozen aan het werk. Zij ruimen zwerfafval op in de gemeente Hilversum.

Waarom dit initiatief?

PakAan biedt laagdrempelige dagbestedingsprojecten aan, waardoor mensen weer geactiveerd worden om iets te doen voor de maatschappij. Door middel van deze projecten hopen wij een goed dag- en nachtritme te creëren, het verbeteren van hun zelfvertrouwen en het vertrouwen terug te krijgen in de maatschappij.

Wat is het?

De beloning is een plekje in de maatschappij

Dak- en thuislozen hebben weer een doel in hun leven en bouwen een dag- en nachtritme op. Het doel is om ze weer vertrouwen te geven in de maatschappij. De stichting heeft vijftig werkplekken in de gemeente Hilversum om zwerfafval op te ruimen. In 2008 waren er dat nog maar vierentwintig. De groei is dus enorm. De dak- en thuislozen doen dit werk op vrijwillige basis en verdienen hiermee een bedrag van tien euro voor een ochtend zwerfafval opruimen.

In kleine groepjes gaan de vrijwilligers de straat op. Gekleed in herkenbare jassen en met professioneel materiaal. Bij PakAan kun je doorgroeien naar de rol van coördinator. Een rol met meer verantwoordelijkheden.

Wat maakt het tot een succes?

Waarom werkt dit project ...

De coördinatoren weten allemaal vanuit eigen ervaring wat er in een vrijwilliger omgaat. Dat maakt dat ze meer begrip kunnen tonen. Daarnaast is de stichting afhankelijk van de subsidie die ze van de gemeente krijgen. Nu is er genoeg geld om vijftig werkplekken te organiseren maar als er minder subsidie komt moet de stichting mensen teleur gaan stellen.

Een paar vrijwilligers vertellen dat het opruimen van zwerfafval ze veel positieve reacties van mensen op straat oplevert. Zwerfafval is immers ergens nummer één van veel mensen en de mensen

zien dat de dak- en thuislozen het aan het opruimen zijn. Iets betekenen voor de maatschappij is een belangrijke drijfveer voor de daklozen om mee te doen.

Wat gebeurt er nog meer op dit gebied?

Daklozen aan het werk in Nijmegen

Via stichting Dagloon ruimen daklozen zwerfvuil op in het centrum en andere wijken.

Gedetineerden aan het werk in de gemeente Gennep

De gemeente Gennep besteedt een vast takenpakket uit het groenonderhoud uit aan de penitentiare inrichting in haar gemeente.

Clean River in Den Haag, dakloze drugsgebruikers maken buurt schoon

Clean River is opgezet door Parnassia en de bewonersorganisatie Rivierenbuurt/Spuikwartier. Drugsgebruikers (cliënten van dagbestedingproject) kunnen zich aanmelden om een bijdrage te leveren aan een schone buurt door onder meer zwerfvuil op te ruimen, portieken schoon te maken, onkruid te wieden en kleine reparaties uit te voeren. Dit gebeurt in ploegjes van vier personen. Twee keer per dag gaan twee ploegen naar buiten. De dagvergoeding bedraagt 17,50 euro per persoon. Aangezien er veel animo bestaat voor deelname is men maximaal twee dagen in de week inzetbaar.

Meer informatie

Stichting PakAan
Tel. 06-33837874

Participatiegroep Kinderen

Wat je moet weten over kinderen

Dit hoofdstuk geeft voorbeelden weer van projecten die samen met kinderen zijn uitgevoerd. Ze werken omdat kinderen snel betrokken zijn bij het onderwerp. Dat maakt dat het niet meer zoveel uitmaakt wat je doet, als je er maar rekening mee houdt dat kinderen ook informatie willen over het onderwerp. Alleen maar spelen kan ertoe leiden dat ze het onderwerp niet serieus genoeg nemen.

Net als het lichaam, groeit ook het brein van kinderen. Door te ervaren, te lezen en te doen maak je verbindingen in je hersenen aan. Dat zijn verbindingen die je later helpen met het associëren van dingen met wat je al eerder had ervaren. Dus ... is het belangrijk dat we kinderen positieve ervaringen geven met zwerfafval, zodat ze afval bijvoorbeeld niet met strafcorvee gaan associëren.

Wat bepaalt dat kinderen willen participeren?

Kinderen zijn om een aantal redenen betrokken, namelijk:

- Kinderen zijn leergierig; ervaren, theorie en weer doen is hun dagelijkse bezigheid.
- Ze vormen normen en waarden op deze leeftijd.
- Ergens bij horen is heel belangrijk; groepjes vormen.
- Winnen leren kinderen al heel vroeg als een beloning.

Speelterrein schoolplein Grote Markt.

Kinderen zijn bij uitstek de doelgroep om te laten participeren. Ze zijn goed te bereiken via scholen en sportverenigingen en zo leergierig dat ze overal betrokken bij raken. Daarom zijn er ook zoveel projecten en initiatieven waarin kinderen participeren. Daar komt nog bij dat je door met kinderen te werken ook de ouders, vriendjes, broertjes, zusjes, opa's en oma's bereikt. Je doelgroep is hierdoor groter dan je denkt.

De hierna beschreven projecten 'Proper Jetje' en de 'Buurt-Rangers' zijn typische voorbeelden van geslaagde projecten, omdat kinderen graag bij een groepje willen horen waarmee ze zich kunnen identificeren. De beloning is de heldendaad!

Knutselen, schilderen en ontwerpen vinden kinderen spannend, omdat ze hun fantasie er op los kunnen laten. Als het uiteindelijk dan ook nog gerealiseerd wordt, maakt dat de kinderen natuurlijk apetrots. Of het gedrag verandert is nog maar de vraag, maar het helpt de rest van de buurt en familie in ieder geval de boodschap van de kinderen te herinneren. Zie het als een soort van tactiek om de rest van de wijk te beïnvloeden.

Proper Jetje

Helden op straat

Organisatie Gemeente 's-Hertogenbosch
Afdeling Beheer Openbare Ruimte

“Ik ga wervelen in de wijken van de stad. We gaan ervoor zorgen dat deze straalt als nooit tevoren en laten een frisse wind door de Bossche straten waaien. Ik wervel door elke wijk en pak samen met u illegale stort aan met wonderschone wijkacties, veel lagere storkosten bij de milieustations en de aanpak van overtreders.”

Waarom dit initiatief

Proper Jetje is een icoon

De campagne ‘Samen voor een schoon ‘s-Hertogenbosch’ riep Proper Jetje opnieuw tot leven. In de jaren zeventig was zij al het boegbeeld van een schone stad en in 2008 ontdekte de gemeente de waarde van haar imago opnieuw. Anno 2008 heet ze Proper Jetje jr. De dochter van, die samen met bewoners straten poetst in de strijd tegen zwerfafval.

Wat is het?

Samen met buurtbewoners veegt zij straten schoon

Bewoners zien al snel het voordeel van de Proper Jetje wijkacties. Wanneer ze namelijk zelf een dag mee opruimen in de wijk, zet de gemeente daar een week lang opknapacties tegenover. Dan krijgt het groen een extra beurt en het meubilair een likje verf en je mag als bewoner van de wijk je grofvuil gratis in een container gooien. Klaas van Leeuwen, projectleider ‘Samen voor een schoon ‘s-Hertogenbosch’ vertelt dat de container eigenlijk alleen bedoeld was voor de mensen die ook echt meegedaan hadden, maar de hele wijk maakte er dankbaar gebruik van. Daarom zijn we duidelijke afspraken gaan maken met wijkcomités. Alleen als ze minimaal twintig vrijwilligers hebben die op het openingsfeest de handen uit de mouwen willen steken gaat het door. De mensen die actief meedoen mogen dan ook hun grofvuil in een speciale wagen gooien. Daarmee houdt de gemeente het aanbod nu beter in de hand. Vaste gast op het openingsfeest is Proper Jetje jr. “Mensen vinden het leuk en herkennen haar als boegbeeld, dat is voor ons al een meerwaarde,” zegt Van Leeuwen.

PeeJee and friend

Kinderen kunnen vriend worden met Proper Jetje jr. Elke week gaan ze dan met een groepje van vijf kinderen de straat op om zwerfafval op te ruimen in hun eigen buurt. Ze zijn herkenbaar aan een eigen 'PeeJee' outfit. Een T-shirt, handschoenen, een veiligheidshesje, pet en uiteraard zakken en grijpstokken van de gemeente. De kinderen doen het, omdat ze het leuk vinden maar ook omdat ze er een zakcentje mee kunnen verdienen. Een uurtje zwerfvuil verzamelen levert twee euro op. Van Leeuwen vertelt dat in de wijk Boschveld nu twintig kinderen actief zijn en in de wijk Rompert nog eens tien kinderen. In Rosmalen willen de kinderen wel heel graag, maar is er geen ouder te vinden die met de kinderen de straat op gaat. En zonder ouderlijk toezicht gaat het niet door. Dan wordt het 'PeeJee friend' groepje gestopt.

Het effect is dat kinderen zien dat er tijdens een rondgang best veel vuil in de wijk ligt. Klaas van Leeuwen vertelt dat de PeeJee friends tussen de tien en twaalf jaar zijn, groep acht van de basisschool. Dat is een bewuste keuze om deze groep net voordat ze naar het voortgezet onderwijs gaan nog extra te vormen.

Wat maakt het tot een succes?

Waarom dit werkt ...

Goed voorbeeld doet volgen.

Kinderen vinden het leuk om bij een groepje te horen. Massaal zijn ze aan de Hyves en laten zo vooral elkaar zien dat ze vrienden hebben. Daarom werkt "PeeJee and friend" ook zo goed. Het is een clubje waar je bij kunt horen en laten zien dat je deel uitmaakt van een groepje vrienden.

Mensen zijn geneigd om het gedrag of de idealen van mensen die ze aantrekkelijk of als belangrijk ervaren, na te bootsen. 'PeeJee' is een soort van held, die dus belangrijk is. We willen immers ook allemaal wel superman zijn.

Wat gebeurt er nog meer op dit gebied?

Een icoon hoort natuurlijk op de foto. Maar de gemeente doet nog meer: het gezicht van Proper Jetje jr. is zichtbaar op vrachtauto's, veegwagens en posters, maar ook speelt ze een rol in de voorlichtings-dvd.

Uit de krant

Basisscholen in Zwolle worden uitgedaagd een bijdrage te leveren aan de oplossing van een probleem in hun woon- of leefomgeving.

In Zwolle worden kinderen van basisscholen uitgedaagd om met voorstellen te komen om verloedering in de buurt tegen te gaan.

Resultaten tot nu toe zijn bijvoorbeeld 'De Anti-Rommel Rommers', 'Girls Only' en de 'Cleany Clowns'. De Anti-Rommel Rommers spraken de automobilisten in de Rommestraat in Zwolle-Zuid aan op hun snelheid. Daarnaast ruimden zij hondenpoep en zwerfvuil op. Girls Only wilden de speeltuin in hun wijk schoonmaken, omdat daar erg veel zwerfvuil lag. Bovendien wilden zij bewoners met folders en pamfletten wijzen op het te hard rijden in de woonwijk. De Cleany Clowns wilden de overlast van hondenpoep in hun omgeving aanpakken en bedachten daarom een goede plek voor een hondenuitlaatplaats en ontwierpen een verkeersbord om de plek te markeren. Daarnaast hebben ze folders laten maken die uitleg geven over hun plan en waar bewoners hun hond voortaan kunnen uitlaten.

Initiatiefnemer(s): Gemeente Zwolle

Meer informatie

Gemeente 's-Hertogenbosch
De heer K. van Leeuwen
Beheer Openbare Ruimte
Tel. 073-6159207

BuurtRangers

Kinderen voeren de strijd tegen zwerfafval

Organisatie Gemeente Nijmegen nam een aantal jaren geleden het initiatief. De gemeenten Cuijk, Oss en Winterswijk hebben dit project overgenomen.

De BuurtRangers zijn ‘geboren’ in Nijmegen en daar intussen zeer succesvol. De gemeente spreekt met deze club 7- tot 11-jarigen pakkend aan op de problematiek van zwerfvuil. In samenwerking met scholen moedigt de club kinderen aan om hun eigen omgeving schoon te houden.

Waarom dit initiatief?

Een ander communicatiebeleid

In Nijmegen vervulden de buurtangers (voorheen de Zwerfvuil Teams of kortweg Z-teams) een spilfunctie in de campagne ‘Nijmegen Buitengewoon Schoon’. Uiteindelijk doel van deze campagne is het voorgoed afrekenen met het ontsierende en almaar meer vuil aantrekkende zwerfvuil. De gemeente Nijmegen geeft aan dat het communicatiebeleid over zwerfafval aangepast moest worden als je kinderen als aparte doelgroep wilt bereiken. Daarom is er voor kinderen een apart initiatief gestart met de rangers. Het initiatief gaat al een aantal jaren mee en een extra stimulans is natuurlijk de koppeling met het tv-programma ZOOP. Ieder kind wil wel op tv komen.

In Cuijk verlegde men de focus van burgers algemeen naar kinderen. In de krant vertelde wethouder Janssen het volgende: “De afgelopen jaren hebben we de Cuijkse burger al veel betrokken bij het aanpakken van zwerfvuil. Dat succes willen we voortzetten: vooral kinderen in de bovenbouw van het basisonderwijs hebben daarbij onze aandacht. We willen hen laten ontdekken dat het heel leuk kan zijn om met het milieu bezig te zijn. Zij hebben immers de toekomst! Daarom gaan we juist hen aansporen mee te helpen in de strijd tegen zwerfvuil.”

Wat is het?

Schoolkids gaan strijd aan met zwerfvuil – samen met hun tv-helden uit de serie ZOOP

Nijmegen telt momenteel ongeveer 120 buurtanger-teams. Sinds de gemeente samen met Dar de strijd tegen het zwerfvuil intensiverde, kwamen er door gericht beleid maar liefst veertig

à vijftig teams bij. Een spectaculaire groei in relatief korte tijd. In september, bij het begin van het nieuwe schooljaar, krijgt deze groei weer extra kracht als de rekrutering van nieuwe teams op de basisscholen wordt opgevoerd.

Om de schoolkinderen te enthousiasmeren, is er een aantal speciale instrumenten ontwikkeld. Zo krijgen de BuurtRangers-in-spie op school eerst een kort infofilmpje te zien, waarin 'Roy', de beroemde parkwachter uit ZOOP, hen oproept om zich op te geven. Via flyers, posters en de website www.buurtrangers.nl worden de kinderen verder geïnformeerd en kunnen ze zich, met schriftelijke goedkeuring van hun ouders, aanmelden. De BuurtRangers zullen tijdens schoolperioden aan de slag gaan, herkenbaar aan hun opvallende outfits, compleet met speciale caps en reflecterende hesjes.

Om deelname voor de kinderen extra aantrekkelijk te maken heeft het project een nauwe band met de populaire tv-serie ZOOP en Ouwehands Dierenpark Rhenen, waar deze 'kinder-soap' wordt opgenomen. De serie trekt dagelijks honderdduizenden kijkertjes. Net als de dierenverzorgers in ZOOP (de zogenaamde 'ZOOP-rangers') zullen de BuurtRangers zich verantwoordelijk moeten gaan voelen voor 'hun' stukje wijk. Als waardering voor hun inzet gaan BuurtRangers hun idolen ook zeker ontmoeten. Zo was ZOOP-ster 'Taffie' al een keer aanwezig tijdens een speciale BuurtRangers-première van 'ZOOP in India', in Nijmegen. Honderden Nijmeegse BuurtRangers grepen die kans op een felbegeerde handtekening en foto met de actrice. In Nijmegen zijn de BuurtRangers intussen een doorslaand succes. Meer dan zeshonderd BuurtRangers helpen daar wekelijks mee om hun buurt schoon te houden. Nijmegen won onder andere dankzij dit project de titel 'Schoonste Gemeente van Nederland', toegekend door Stichting Nederland Schoon. Dat succes gaf ook voor de buurgemeenten de doorslag om het ook in hun gemeente te proberen.

Wat maakt het tot een succes?

Evenals het eerder genoemde initiatief 'Proper Jetje' is dit initiatief gebaseerd op het goede voorbeeld en het graag bij een groep willen horen. Kinderen kunnen op deze wijze laten zien hoeveel vrienden ze hebben. Dit is de reden dat BuurtRangers goed werkt. Je kunt laten zien dat je deel uitmaakt van een club. Rangers zijn natuurlijk helden die opkomen voor de natuur en

welzijn van dieren. Dat is wat kinderen belangrijk vinden en waar ze graag een bijdrage aan willen leveren. Hun grote voorbeelden zijn de rangers van de tv-serie. Meedoen met de Rangers heeft een hoop voordelen: je ontmoet de tv-rangers en komt misschien zelf ook op tv. Daarbij komt dat de Rangers samen leuke dingen doen. Naar de dierentuin of een keertje samen naar de film.

Wat gebeurt er nog meer op dit gebied?

De gemeente Oss heeft alleen al in het dorp Ravenstein dertig buurtrangers op de been om zwerfafval op te ruimen.

BuurRangers beloond

Afgelopen woensdag zijn we met een vijftiental kinderen van de BuurRangers naar de bioscoop geweest en daarna naar MacDonalds, zij hadden dit uitje zelf verdiend door tijdens de 'Trots op de Wijkdag' kersen te verkopen die Portaal beschikbaar had gesteld. De BuurRangers zijn elke woensdagmiddag actief in het Willemskwartier, onder begeleiding van een aantal ouders wordt er zwerfvuil verzameld. Zij zorgen ervoor dat het Willemskwartier er keurig bij ligt.

Bron: BuurRangers Nijmegen

Meer informatie

Nijmeegse BuurRangers
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen
Tel. 024-3293343
E-mail: info@buurtrangers.nl
<http://www.buurtrangers.nl/>
<http://buurtrangerbart.hyves.nl/>

Prikacties

Schoolkinderen maken hun omgeving schoon

Organisatie Gemeente Schagen, Gemeente Haarlemmermeer

Steeds meer scholen nemen de verantwoordelijkheid voor hun omgeving en gaan met hun kinderen de straat op om schoon te maken.

Waarom dit initiatief?

De dag van Nederland Schoon

De actie was een initiatief van de Wijkraad Getsewoud in het kader van de zwerfvuil-zomercampagne van Stichting Nederland Schoon 'Geef een ander je afval niet kado'. Bemand met vuilgrijpers, vuilniszakken, handschoenen, beschikbaar gesteld door het afvalbedrijf, gaan kinderen op pad om vuilniszakken te vullen. Omdat zwerfvuil een van de grootste ergernissen is van veel wijkbewoners, zetten scholen zich in om dit terug te dringen.

De zwerfafvalcampagnes zijn een initiatief van de partners van het Impulsprogramma Zwerfafval van VNO-NCW, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), ministerie van VROM, Stichting Nederland Schoon en SenterNovem (nu: Agentschap.nl). Zij hebben als doel Nederland binnen drie jaar schoner te krijgen. Maar dat doen en kunnen ze niet alleen! Gemeenten, bedrijven en andere organisaties hebben zich aangesloten bij de Landelijke Opschoondag en houden opschoonacties in deze periodes. Door tegelijkertijd aandacht te besteden aan zwerfafval en een schone leefomgeving wordt een krachtig signaal afgegeven.

Afvalbedrijf De Meerlanden, in onder andere Haarlemmermeer verantwoordelijk voor afvalinzameling en reiniging, stimuleert themaweken en acties op het gebied van zwerfafval.

Wat is het?

Zelf ervaren

"In eerste instantie leek de omgeving van de school best wel schoon, maar toen de leerlingen echt de wijk in gingen, kwamen ze van alles tegen. Heel veel plastic snoeppapiertjes, blikjes en zelfs een auto-onderdeel. Door de actie moeten de kinderen bewust worden van het probleem van zwerfafval," aldus de medewerker van de gemeente Haarlemmermeer.

Leuke les

In het Noord-Hollandse Schagen noemen ze het 'een leuke les'. De kinderen leren op deze dag in de praktijk dat het veel tijd kost om de rommel op te ruimen die een ander achteloos achterlaat. Ook leren zij het verschil tussen zwerfafval en grofvuil. Het zwerfafval ruimen de kinderen op met prikstokken en afvalgrijpers. Het grofvuil dat zij tegenkomen laten zij ophalen door de gemeente. De gemeenten stellen buitendienstmedewerkers beschikbaar die prikstokken, afvalgrijpers, handschoenen en verzamelzakken uitdelen aan de kinderen.

Wat maakt het tot een succes?

Bereikbaarheid

De doelgroep is gemakkelijk te bereiken via een school. Daarnaast is het ook nog verplicht want op het moment dat de school ja zegt, moeten alle leerlingen meedoen.

Kinderen op deze leeftijd zijn heel betrokken met het milieu en zijn bereid om daar veel voor te doen. Ze zijn leergierig en staan dus open voor alle argumenten die de leraar of ambtenaar aandraagt om je vuil netjes op te ruimen. Thuis zullen kinderen vertellen over wat ze gedaan hebben en ouders kunnen dan niet anders dan het goede voorbeeld geven.

Houd het wel leuk! Iedereen kan zich nog wel herinneren dat je straf had en het schoolplein moest schoonmaken. Zorg dat opruimen en schoonmaken geen corvee of straf is, maar de norm.

Wat gebeurt er nog meer op dit gebied?

Prikactie worden ook uitgevoerd in: Tiel, Aalsteren (België), Lennik, Mechelen (België), Rheden, Olen (België), Meerssen, Tongeren (België), Heerlen, Den Bosch, Eemmond, Roermond en Amsterdam.

Meer informatie

Gemeente Haarlemmermeer
Raadhuisplein 1
2132 TZ Hoofddorp
Postbus 250
2130 AG Hoofddorp
Tel. 0900-1852

Prullenbakkenwedstrijd

Kinderen versieren prullenbakken

Organisatie Meerdere gemeenten

Wie prullenbakkenwedstrijd intikt op internet krijgt een lijst aan hits. Blijkbaar zijn er heel wat gemeenten die het initiatief al uitvoeren. Maar werkt het ook?

Waarom dit initiatief?

Eigen ontwerp maakt trots

Ashok Egberts, de initiatiefnemer van de prullenbakkenwedstrijd in de wijk Transvaal in Amsterdam vertelt trots dat hij nog maar vijf van de zeshonderd wedstrijdformulieren over heeft. De animo is dus groot. Met deze wedstrijd hoopt hij dat kinderen bewust worden van afvalbakken op straat en dat ze hun troep daarin gaan doen.

Wat is het?

Een wedstrijd

Kinderen worden uitgedaagd een ontwerp te maken voor de prullenbak. De ontwerpen worden op stickers gedrukt en op de prullenbakken in de wijk geplakt. Zodat kinderen hun eigen ontwerp herkennen. De drie beste ontwerpen krijgen een mp3-speler.

Heemskerkse afvalbakkenkunst

Heemskerk werkte in een project met negen jongeren aan kunstafvalbakken in hun wijk. Een paar weken lang kwamen de jongeren steeds een avond in de week bij elkaar om afvalbakken te beschilderen.

Zij hebben ontwerpen bedacht speciaal voor die bepaalde bak op die bepaalde plek. Zo staat nu bij de Vlinderschool een bak beschilderd met vlinders; in de Toscanestraat staat een bak speciaal beschilderd voor een jonger zusje dat daar altijd speelt.

Pimp de afvalbak in Zeeburg

In het Amsterdamse Zeeburg gingen ruim veertig kinderen uit de Indische buurt in de weer met verf en kwast om een ontwerp te maken voor ondergrondse containers in hun wijk. Naast het schilderen en tekenen leerden de kinderen op een luchtige manier wat grof vuil is en wat je ermee moet doen. Het mag niet in de container en ook niet ernaast. Of de gepimpte bakken ook

deze uitwerking hebben op de wijk is nog niet te zeggen, maar in ieder geval vinden de kinderen het fantastisch om hun ontwerp terug te zien op de containers in de wijk.

**Wat maakt
het tot een
succes?**

Amersfoort heeft vrolijke afvalbakken

Rondom een aantal scholen in Amersfoort staan vrolijke afvalbakken. Vrolijke afvalbakken zouden meer opvallen en daardoor zouden ze beter gebruikt worden. De ontwerpen zijn gemaakt door de kinderen van de scholen. Ook hier is het doel trotse kinderen. Trots zijn de kinderen zeker maar dat de omgeving schoner wordt blijkt niet direct uit metingen van de gemeente. Wel worden er veel minder bakken vernield.

Trotse bezitters

Al een paar keer werd het woord trots genoemd als geheim waarom dit moet kunnen werken. Toch zegt de gemeente Amersfoort geen verschil te zien in de omgeving, wel in het vernielen van de bakken. Het zien van een mooie bak maakt dus dat deze minder snel kapotgemaakt wordt. Het is niet zo dat men hierdoor minder zwerfafval op straat gooit. Wat wel werkt is afvalbakken schilderen en een brede media-aandacht, waardoor mensen door de afvalbakken steeds opnieuw herinnerd worden aan de berichten in de krant en op tv. Dit met de oproep om zwerfafval samen te verminderen

**Meer
informatie**

www.amersfoort.nl

Participatiegroep Jongeren

Wat je moet weten over jongeren

Jeugdcultuur is het geheel van culturele uitingen en belevingen dat specifiek leeft in jongerengroepen. Een jeugdcultuur is niet zomaar een jongerengroep, maar heeft als extra kenmerk dat er sprake is van normen en waarden, die vorm krijgen in taal, kleding, lichaamsversiering (kapsels, tattoo's, piercings) en muziek. Een jeugdcultuur kent dus een binnenkant en een buitenkant. Jeugdculturen kunnen voor jongeren een middel zijn om een (sociale) identiteit te ontwikkelen (Wikipedia) Een cultuur maakt ontwikkeling door in de tijd, maar er zijn ook kenmerken die (bijna) niet veranderen. Zo werd er vroeger op straat rondgehangen, omdat er thuis niks te doen was en je toch graag je vrienden wilde ontmoeten en hoopte op een verzetje. Jongeren gaan nog steeds met dat motief de straat op. Toch zijn er ook dingen veranderd. Jongeren laten zich namelijk niet meer zo makkelijk aanspreken zoals dat vroeger gewoon was. Jongeren hebben thuis en op school geleerd dat ze gelijkwaardig zijn en willen op gelijkwaardig niveau behandeld worden.

Wat kunnen jongeren vragen?

Sporttoestellen in het park.

Een rapschool

Dansfeesten

Een plek waar ze terecht kunnen

Een multicultureel feest

Een Kickboksgala

...

Jongeren proberen er soms overdreven volwassen uit te zien en zich te gedragen. Het dragen van merkkleding, dure opvallende zonnebrillen, witte hippe sneakers, zelfs merkhandtassen hoort erbij. Op het eerste gezicht volwassen; maar het opvallend of luidruchtig gedrag dat er natuurlijk ook bij hoort, laat zien dat het gaat om een groep jongeren. In deze experimenteelperiode worden bepaalde vaardigheden geleerd zoals: onderdrukken van ongewenst gedrag, plannen en vooruitzien, motivatie en het controleren van emoties. Dat is een deel van de verkla-

Kinderen spelen in fontein.

ring waarom adolescenten zich, als ze in groepjes zijn, afzetten tegen normaal gewenst gedrag. In hun handelen zijn ze in deze levensfase meer vatbaar voor 'beloningen' op korte termijn dan op de lange termijn.

Wat bepaalt dat jongeren willen participeren

Het hierna beschreven project 'Pimp My Block' is gebaseerd op verantwoordelijkheid. Jongeren mogen zelf een idee aandragen en dat ook zelf uitvoeren. Eigenlijk participeren volwassenen in het project van de jongeren. Omgedraaid dus! Jongeren kunnen met het geld iets bewerkstelligen dat normaal niet binnen hun bereik ligt. Daarom werkt het.

Het project 'Clean It' zet in op belonen van gewenst gedrag. Doen ze het niet, dan krijgen ze ook niks. Het is een intensief traject dat veel begeleiding nog heeft. Dat zijn de zakgeldbaantjes ook, maar hier geldt dat jongeren vrij snel hun beloning krijgen. Ze hoeven niet lang te sparen.

Beloning werkt beter dan repressie of een schoolse manier.

Bij wie bleef belletje trekken leuk? Bij de mensen die erop ingingen, doordraaiden, je gingen dreigen of terug pesten. Ga ook geen lessen afdraaien over een onderwerp. Jongeren zijn in het algemeen niet betrokken bij het onderwerp. Dus voor het opzetten van succesvolle gezamenlijke projecten is het zinvol om eerst aan het creëren van betrokkenheid te werken.

Jeugd Vlissingen

Pimp My Block

Ideeënwedstrijd voor jongeren om hun buurt te verbeteren

Organisatie Nationale Jeugdraad

De Nationale Jeugdraad daagt jongeren uit achterstandswijken uit om met goede ideeën te komen voor het verbeteren van hun wijk. Van alles is mogelijk zolang het maar een bijdrage levert aan een leukere, veiligere wijk en vooral de sociale cohesie verbetert.

Waarom dit initiatief?

Jongeren werken voor jongeren

In onze Nederlandse achterstandswijken wonen ook jongeren. De NJR heeft in 2005 haar verantwoordelijkheid genomen om de jongeren uit het slop te trekken. "Het doel is dat jongeren zelf gaan nadenken over veranderingen in hun eigen wijk en ze ook zelf in actie komen," vertelt Jasmina Zukanovic. Bij NJR werken ongeveer dertig jonge mensen en honderden vrijwilligers aan (media)campagnes en projecten voor jongeren. Jasmina is er daar een van. Zij is betrokken bij het project 'Pimp My Block' en werkt nu aan de uitvoering van de tweede editie, waar maar liefst veertien wijken aan meedoen.

NJR geeft jongeren de kans om te laten zien wie ze zijn en wat ze kunnen; of dat nou in hun buurt of bij de VN in New York is. Daarnaast adviseert de Jeugdraad overheden en allerlei andere organisaties over jeugdbeleid.

Wat is het?

Een uitdaging

Pimp My Block is een wedstrijd. Jongeren die in een achterstandswijk wonen worden uitgedaagd om ideeën in

Galit (15 jaar) in zijn videoclip
"Ik ben Galit. Ik woon in Arnhem in de wijk Presikhaaf en ik heb meegedaan aan de ideeënwedstrijd van Pimp My Block. Mijn idee was een kickboks gala te organiseren."

In de clip zie je Galit in de sporthal van zijn wijk, waar hij laat zien dat er voor zijn training gedanst wordt door meiden en een stel gozers indrukwekkende breakdance moves laten zien.

"Ik wil een kickboks gala organiseren omdat ik zelf kickboks. Het gala moet zoveel mogelijk doelgroepen bereiken. Ik organiseer het voor jongeren. Ik hoop dat jongeren gemotiveerd worden om te gaan trainen en beter te worden."

Het is uiteindelijk een groot gala geworden met veel bezoekers, dansers in de ring tussen de partijen door en een feest achteraf.

Leo (14 jaar) in zijn videoclip

"Ik ben Leo. Ik ben 14 jaar. Ik woon in Amsterdam Geuzenveld en ik heb meegedaan aan Pimp My Block. Mijn idee is om de wijk meer kleur te geven. Ik kwam op het idee omdat glasbakken zo grijs en lelijk zijn. Het is geen probleemwijk. Het is eigenlijk een hele rustige wijk."

Leo beatboxt zijn hele clip aan elkaar en zo ziet ook zijn festival eruit. Samen met kinderen uit de wijk heeft hij afvalbakken beschilderd en een multicultureel straatfeest georganiseerd. Het is druk. Jong en oud zijn langs geweest.

te leveren die bijdragen aan het verbeteren van hun wijk. De winnaars krijgen € 5000,- om hun idee uit te voeren.

Alle gemeenten met een achterstandswijk zijn benaderd en geïnformeerd over het initiatief. Het eerste jaar (2005) deden er vijf wijken mee. De tweede editie is succesvoller. Veertien wijken doen mee.

Een gemeente of woningcorporatie die aan het project mee willen doen, schakelt de jeugdwerkers in de wijk in om met de jongeren samen een kick-off te organiseren. Het kan een barbecue zijn, een feest, whatever. Het gaat er om dat jongeren het leuk vinden en dat ze uitgedaagd worden om hun eigen idee in te leveren.

"We stimuleren jongeren vooral om iets te organiseren waar veel mensen aan mee kunnen doen, want dat is goed voor de sociale cohesie van de wijk. Veel ideeën zijn het geven van een feest en plekken waar ze terecht kunnen," zegt Jasmina. De jury kiest een winnaar uit de ingezonden ideeën. Tijdens de Award komt niemand minder dan Eeron Jackson Hooi, van GTST, de prijs uitreiken. "Ook dit event wordt door de jongeren uit de wijk zelf georganiseerd. Het is namelijk belangrijk dat ze zo veel mogelijk zelf doen. Dat geeft ze verantwoordelijkheid," vertelt Jasmina. "Jongeren kunnen namelijk ook heel makkelijk een idee droppen en dat wij het dan voor ze organiseren, maar dat is niet de bedoeling. We willen juist dat ze zich eigenaar voelen van het idee, door betrokken te blijven en ze verantwoordelijk te geven. Dat is het belangrijkste stukje van het project." Wel krijgen de jongeren van alle kanten hulp en natuurlijk middelen. Een idee bedenken is een, maar het idee uitvoeren is vaak veel moeilijker. De winnaar staat er gelukkig niet alleen voor. "We vragen de jongeren altijd om een groepje mensen te zoeken die hun willen helpen en de winnaar krijgt een coach."

Wat maakt het tot een succes?

Uit wetenschappelijk onderzoek is veel bekend over jongeren in de puberteit. In deze periode leren jongeren allerlei vaardigheden, waarvoor ze zich vaak willen afzetten tegen volwassenen. Ze zelf verantwoordelijkheid geven en ze helpen om dat te kunnen doen maakt dat ze zich vrij en belangrijk voelen. Dit aspect sluit goed aan bij dergelijke projecten.

Betrokkenheid en verantwoordelijkheid

Jasmina benadrukt wederom het belang van het betrekken van jongeren en daarnaast de jongeren zoveel mogelijk zelf laten doen. "We vragen de jongeren wat zij leuk vinden. Welke lokale artiesten, welke landelijke artiesten. Het is immers hun feest."

Uit de krant

Kick-Off Maastricht 15 juli 2009 Darryl & Sjaak zorgen voor opschudding

Woensdag, 15 juli. De Maastrichtse bewoners genieten van de zonnige dag op het Johan Cruyff Court op het Old Hickoryplein. En niet voor niets: het is de Pimp My Block Kick Off Party! Wethouder Costongs opent de avond. DJ Marvin zet de sfeer er goed in met de laatste hits. Gastheer Jo laat het podium over aan lokaal dans-, zang- en raptalent. Het beautyhoekje wordt goed bezocht. De een na de andere dame komt er mooi opgemaakt uit. Ondertussen vinden de Marokkaanse hapjes gretig aftrek. Meedansen op de tonen van de Pikkatrillaz maakt hongerig!

Maar het echte wachten is natuurlijk op Darryl en Sjaak. Alle meiden laten zich nog snel optutten. Op het moment dat een zwarte auto de wijk in komt rijden, rent iedereen erachteraan. De omkleedruimte wordt bijna bestormd. Op het moment dat ze weer met de auto naar het podium worden getransporteerd, is het helemaal niet meer te houden. Bewoners die niet buiten staan, hangen uit hun ramen en van de balkons om toch geen seconde te missen van dit wervelende optreden!

Het winnende idee: een film maken van over de dilemma's in de wijk. Daarmee wordt het drugsrunnerprobleem in beeld gebracht.

Meer informatie

Nationale Jeugdraad
Jasmina Zukanovic
Tel. 030-2303575

Clean It

Afspraken met jongeren

Organisatie Gemeente Deventer, Cambio en Raster welzijnsgroep

Het project 'Clean It' is een initiatief van de gemeente Deventer en haar partners (Raster Welzijnsgroep, The Mall, Deventer Schoon Familie, Kroek & Partners en de afdeling Wijkaanpak en Stadstoezicht) en is specifiek gericht op jongeren. In ruil voor het schoonhouden van bijvoorbeeld hun hangplek, krijgen zij tegoedbonnen. Deze kunnen zij inwisselen voor diverse zaken die een bijdrage leveren aan het verbeteren van hun ontmoetingsplek. Uit eerdere ervaringen is gebleken dat dit belonen van goed gedrag een positieve stimulans is voor de jongeren.

Wat is het? De Deventer Schoon Familie ... maar dan net anders

"Clean It is gebaseerd op het principe van de Deventer Schoon Familie maar dan net anders," zegt Paul Woudwijk van de gemeente Deventer. "Bij de Deventer Schoon Familie word je lid, veeg je de straat, meld je dat en dan krijg je muntjes die je kunt inwisselen in de shop. In dit geval blijft het principe hetzelfde, maar de uitvoering niet."

De jeugdopbouwwerker heeft een belangrijke rol. Doet hij niks, dan gebeurt er ook niks. Hij gaat met een MOP (mobiele ontmoetingsplek met internet en spellen aan boord) naar de plekken waar jongeren meestal bij elkaar komen. Daar registreert hij de namen van de jongeren, die er op dat moment zijn. Als de jongeren de plek opruimen krijgen ze een muntje. Soms deelt een buurtbewoner de muntjes uit.

Paul Woudwijk stond aan de wieg van de Deventer Schoon Familie en in 2005 ook van het 'Clean It' initiatief. "Bij de start van het traject konden de jongeren sparen voor bezoekjes aan attractieparken, maar dat is voor de gemeente nu financieel niet meer haalbaar. In sommige gevallen krijgen de jongeren de keuze om het geld aan te wenden om hun hangplek luxer te maken. Je moet het langzaam opbouwen en niet alles in een keer weggeven. Ook hier geldt: 'Voor wat, hoort wat!'" vertelt Paul.

Klerebende

Het project is ontstaan omdat er veel klachten over jongeren binnen komen bij de gemeente. Jongeren worden door de buurt gezien als lawaaierig en vervelend. En daar waar ze hangen maken ze er een klerebende van. De jeugdopbouwwerker blijft in contact met de jongeren en door het actief opzoeken en noteren van de namen, haalt hij de jongeren uit de anonimiteit. Dat komt weer ten goede aan de veiligheid.

Wat maakt het tot een succes?

Waarom werkt dit project ...

In Deventer werkt het op een aantal plekken, niet overal. Dat komt omdat het een intensieve klus is om alle plekken actief te benaderen. In sommige wijken gaat het om tweeënhalf duizend jongeren, terwijl de jeugdopbouwwerker maar drie of vier plekken kan bereiken. Niet elke plek is geschikt om op deze manier aan de slag te gaan. De jongerenopbouwwerker bepaalt of het kan of niet. Hij of zij maakt een afweging nadat er kennisgemaakt is met de jongeren. Zijn jongeren actief met illegale praktijken of drugs dan start er een ander traject en heeft zwerfafval even geen prioriteit. Door de namen van de jongeren te noteren halen ze de aanwezigheid van de jongeren uit de anonimiteit. Als het een rommeltje is weten we wie het gedaan heeft en krijgen die jongeren geen muntje. Daarmee verpest hij of zij het niet alleen voor zichzelf maar ook voor de groep. Het geheim is dus eigenlijk een combinatie van twee dingen: ten eerste belonen en ten tweede de groepsdruk.

Het is belangrijk dat jongeren de plek waar ze vaak komen gaan zien als hun eigen plek. De gemeente stuurt aan op eigenaarschap en betrokkenheid. Dat zou maken dat jongeren er bewuster mee omgaan. En als ze er dan bewuster mee omgaan en hun plek zelf schoonhouden wordt dat positief gestimuleerd.

Is er winst?

“Wanneer de buurt minder klaagt is er al winst geboekt!” meent Paul. Het is moeilijk om deze winst te kwantificeren. Stadsreiniging neemt de plekken ook op in de kwantitatieve metingen, maar ondanks dat blijft het lastig om aan te geven of de hoeveelheid afval echt verminderd is. “De gemeente en het bestuur zijn positief en daarom gaan we door.”

Deventer Schoon 'Familieleden' Bella en Boy Blindganger zijn boegbeelden van 'Clean It'. Bella en Boy staan bekend om hondenpoep- en vuurwerkacties. Naast deze acties willen ze hun eigen leeftijdsgenoten laten inzien dat schoonhouden van eigen buurt en straat bijdraagt tot een prettigere leefomgeving.

**Meer
informatie**

Gemeente Deventer
Paul Woudswijk
Grote Kerkhof 4
7411 KT Deventer
Tel. 0570-140570

Zakgeldbaantje

Jongeren aan het werk op straat

Organisatie Libertas Leiden
Welzijnswerk

Zakgeldbureau 2WORK4 is er voor jongeren die na schooltijd zelf hun zakgeld willen verdienen. In kleine groepjes gaan zij onder begeleiding van een coach aan de slag met prikkers en vuilniszakken om zwerfafval op te ruimen in de wijk.

Waarom dit initiatief?

Zonder zakgeld zou het niet werken

“Zonder zakgeldbeloning zou het niet werken,” vertelt Tanja Kramer van Libertas. Jongeren willen graag werken om iets bij te verdienen. Zo is het hele project ook in 1995 ontstaan. Toen was het voor jongeren van 16 en 17 jaar heel moeilijk om een baantje te vinden. 2WORK4 heeft toen bij de woningcorporatie baantjes geregeld. Nu veertien jaar later zijn er vijftig werkplekken bij twee woningcorporaties in Leiden. Tanja vertelt dat Libertas overleg voert met een derde corporatie en verwacht dat het aantal baantjes dus nog zal toenemen. De leeftijd is nu wel lager omdat het vooral voor jongeren van 13 en 14 jaar niet mogelijk is om andere baantjes dan deze te krijgen. Ze komen voor het geld en vinden het uiteindelijk ook gezellig om samen te werken.

Wat is het?

Een centje bijverdienen

Zwerfafval prikken in de wijk is een vast baantje voor jongeren. In groepjes van vier gaan jongeren met de wijkbeheerder en een opbouwwerker de wijk in.

De jongeren krijgen prikkers, bezems en zakken mee om de straat schoon te maken. Ze werken van drie tot vijf uur 's middags. Jongeren mogen dan kiezen of ze een of twee keer in de week willen werken. Volgens Tanja is het project vooral de laatste jaren zo succesvol geworden omdat de woningcorporaties Portaal en Sleutels er veel waarde aan hechten om de jongeren zichtbaar in de wijk aan het werk te helpen. Daarnaast gaan nu sinds een paar jaar opbouwwerkers van Libertas mee de straat op om de jongeren te coachen. Dat is belangrijk omdat de jongeren zo naast het leren poetsen ook vaardigheden leren waarmee ze zich positief kunnen profileren op de arbeidsmarkt.

“Onze jongeren zijn niet vervelend, ze werken!”, zegt Tanja. “Dit is een opmerking die we regelmatig tegen buurtbewoners moeten maken. Bewoners denken vaak dat het straf is. Daarom legt de begeleidende coach dan uit dat de jongeren betaald krijgen, juist omdat ze willen werken. Deze uitleg verandert het beeld dat mensen van jongeren hebben. Maar jongeren moeten ook leren dat schreeuwend over straat lopen terwijl ze aan het werk zijn ook niet kan omdat dat niet echt een positief beeld oplevert. Een salaris maakt dat ze een deel zijn van de maatschappij en dat werkt.”

De meeste jongeren stromen na een paar jaar door naar een beter baantje. Dat kan omdat ze bij ons geleerd hebben hoe ze zich professioneler moeten gedragen.

Poetsen is helemaal niet suf

Op de vraag of zwerfafval ruimen niet echt iets is voor stoere binken antwoordt Tanja: “Wij hebben wel een bink! In een van onze wijken hebben we vier Marokkaanse jongens aan het werk die echt heel stoer zijn. Andere jongeren uit de wijk willen daarvoor nu ook een baantje.”

Libertas is actief met het rekruteren van jongeren voor een baantje. Op schoolpleinen en in de klas praten we met jongeren en vertellen we wat de mogelijkheden zijn als ze bij ons komen werken. Natuurlijk delen ze ook folders uit en worden posters opgehangen, maar volgens Tanja werkt mond-tot-mondreclame nog altijd het beste.

Wat maakt het tot een succes?

Belonen werkt!

Tanja noemt naast de inzet van de corporaties nog een aantal succesfactoren. “Belonen is een van de peilers waar het zakgeld-project op draait. Niet alleen een salaris, maar jongeren krijgen ook een bioscoopbon, als ze een nieuw iemand aandragen en heel belangrijk, complimenten van de begeleiders. Je kunt immers niet alles belonen met geld, maar je kunt wel een compliment geven,” meent Tanja.

Wat heb je nodig om te starten?

Een partner die dezelfde doelstelling heeft. Namelijk het verbeteren van de leefbaarheid. In Leiden zijn dit woningcorporaties. De wijkbeheerder van de corporatie heeft een belangrijke begeleidende rol. Zonder hem zou er geen rondgang plaatsvinden.

Daarnaast is een pedagogische begeleiding belangrijk, omdat je jongeren dan ook kunt laten groeien.

Dit alles is kostbaar. Een wijkbeheerder en een opbouwwerker per groepje, naast het salaris van vier jongeren. Libertas investeert zestig uur beroepskracht per week. De begeleiding proberen ze zo veel mogelijk met stagiaires in te vullen.

Wat gebeurt er nog meer op dit gebied?

Naast de zwerfafval-banen, biedt Libertas ook banen aan bij een slagerij of rondbrengen van folders voor bedrijven. Opvallend is het stoeptegelproject.

Stoeptegelproject

Maartje (15 jaar), Ashley (15 jaar), Sarah (15 jaar) en Esmá (15 jaar) werken bij het zakgeldproject en verkopen tegels voor de actie tegen zinloos geweld. “We vinden deze tegels heel belangrijk, omdat als mensen zo’n stoeptegel zien liggen op de stoep, ze een beetje gaan denken over het thema. We zijn zelf tegen zinloos geweld en deze tegels verkopen is een begin om het geweld te stoppen en er aandacht voor te vragen. Als een organisatie zo’n tegel voor het gebouw heeft, dan zal iedereen denken dat dit een veilige organisatie is. Dan zullen mensen denken dat die organisatie het belangrijk vindt dat iedereen respect voor elkaar heeft. Wij vinden ook dat je elkaar in de waarde moet laten.”

Uit de krant

Interview met Zakaria (13 jaar)

– *Wat doe je bij het Zakgeldproject?*

Bij de Hoven doe ik papierprikken op straat en maken we hallen schoon. Ook controleren we vaak of de lichten het wel doen in de hallen.

– *Wat vind je leuk aan het werk?*

Dat ik er geld mee verdien en dat ik met mijn vrienden kan werken.

– *Wat vind je minder leuk om te doen?*

Als het zo warm is zoals het van de zomer een paar keer was, wilde ik eigenlijk liever naar het zwembad. Maar als het regent is het werken ook niet zo leuk.

– *Hoe lang werk je hier?*

Vier maanden al.

– *Leer je daar nou nog iets van?*

Ja best wel. Ik heb geleerd om meer uithoudingsvermogen te hebben. Ik kan me nu veel beter concentreren en langer volhouden om papier te prikken dan dat ik dat in het begin had. Verder heb ik ook een beetje kunnen leren hoe je met een baas en collega's omgaat en dat ik op tijd moet komen op het werk. Anders kunnen de anderen ook niet aan de slag.

Abdousamad (13 jaar)

"Het Zakgeldproject vind ik echt goed want je maakt het eigen wijk schoon. We krijgen ook wel eens complimenten van mensen uit de buurt. Dat maakt het werken natuurlijk wel een stuk leuker. Ook verdien ik met dit werk zo mijn eigen zakgeld waar ik leuke dingen van kan kopen of doen."

Justin (16 jaar), Matthijs (16 jaar), Yannick (16 jaar), John (15 jaar)

Het zijn vier jongens die tijdens het werk gezelligheid belangrijk vinden. Justin zegt: "Ik vind het leuk dat ik samen met andere jongeren kan werken, gezellig kletsen mag wel, als ik maar wel doorwerk en dat vind ik fijn." Ook vinden ze de begeleiding van het zakgeldproject en De Sleutels goed. "Ze zeggen wat we moeten doen, maar zijn ook aardig. Dat is erg belangrijk. Verder krijgen we ook altijd wat te eten en te drinken in de pauze en dat is wel fijn. De tijd is altijd zo voorbij!"

Samen halen ze ongeveer vijftig vuilniszakken zwerfvuil per maand op. Ze vinden de wijk alle vier vies. Wel vinden ze dat de buurtbewoners heel leuk reageren. Ze zijn bij het zakgeldproject omdat ze het alle vier moeilijk vonden om een ander baantje te vinden toen ze jonger waren. Daarom zijn ze blij met het zakgeldproject.

**Meer
informatie**

Libertas Leiden
Tanja Kramer
Tel. 071-5241931

